

UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM SPLIT

PRAVA

OSOBA S INVALIDITETOM

VI. izmijenjeno i dopunjeno izdanje

Privedila: Senka Mrkonjić, dipl.iur

Tiskanje ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

Nakladnik: **Udruga osoba s invaliditetom Split**

21000 SPLIT, Bihaćka 1

Tel.: 021/314 314

e-mail: uosis@post.t-com.hr

www.uosis.hr

OIB: 75984385228

Za nakladnika: Senka Mrkonjić

Uredništvo: Senka Mrkonjić

Marina Ivandić

Tea Gudelj

Jasmina Višić

Naklada: 1 200 primjeraka

Tisak:

Bilješka nakladnika

Zadnje izdanje priručnika “Prava osoba s invaliditetom” izdano je u veljači 2015. godine, koja su već davno podijeljena članovima i drugim osobama s invaliditetom.

S obzirom na zainteresiranost za ovim priručnikom, a i zbog činjenice da su u međuvremenu mnogi zakoni i podzakonski akti izmijenjeni i dopunjeni bilo je nužno sačiniti ovo VI. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje.

Ova vrsta priručnika tiskana je prvi put 2002. godine u namjeri da osobama s invaliditetom i njihovim bližnjima olakša snalaženje i uvid u dio propisa kojima su regulirana prava i obveze osoba s invaliditetom.

Zahvaljujemo Gradu Splitu čija pomoć pokriva distribuciju priručnika članovima.

SADRŽAJ:

1. ŠTO S RJEŠENJEM O POSTOTKU TJELESNOG OŠTEĆENJA	8
1.1. Prilagođeni kombi za osobe s invaliditetom	8
1.2. Besplatna karta "Prometa"	8
1.3. Znak pristupačnost	8
1.4. Članstvo u HAK-u	9
1.5. Godišnja naknada za uporabu javnih cesta i SMART kartica	9
1.6. Popust pri osiguranju vozila	10
1.7. Ulaz s automobilom u ulice stare gradske jezgre	10
1.8. Propusnica park šuma Marjan za prometovanje na relaciji Rampa institut – plaža za osobe s invaliditetom – Bene	10
1.9. Dopunsko zdravstveno osiguranje	10
1.10. Povećanje osobnog odbitka	11
1.11. Televizijska pretplata	11
1.12. Jadrolinija	12
1.13. Jednokratne novčane pomoći	13
1.14. Kulturni i sportski sadržaj	14
2. ZDRAVSTVENO OSIGURANJE	15
2.1. Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja	16
2.2. Pravo na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja	16
2.3. Pravo na novčane naknade	16
2.4. Izbor liječnika	17
2.5. Postupak izbora	17
2.6. Rokovi	18
2.7. Promjena liječnika	18

2.8. Uvjetno opredjeljivanje	19
2.9. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	19
3. PRAVO NA ORTOPEDSKA I DRUGA POMAGALA	21
3.1. Ostvarivanje prava na pomagala	21
3.2. Rok upotrebe pomagala	23
3.3. Prigovor na isporučeno pomagalo	25
3.4. Pravo na pomagalo koje nije utvrđeno listama pomagala	25
4. RODILJNE I RODITELJSKE POTPORE	26
4.1. Vrste potpora	26
4.2. Potpore	27
4.3. Rodiljni i roditeljski dopusti	27
4.4. Druga prava korisnika prema Zakonu o roditeljnim i roditeljskim potporama	29
4.5. Pravo na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta	30
4.6. Dopust radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju	30
4.7. Pravo na rad s polovicom punog radnog vremena radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju	31
4.8. Mirovanje radnog odnosa do treće godine djetetova života	33
5. RADNI ODNOS, ZAPOSŁJAVANJE I PROFESIONALNA REHABILITACIJA	34
5.1. Radni odnos i zapošljavanje	34
5.2. Zapošljavanje na otvorenom tržištu rada	35
5.3. Zapošljavanje pod posebnim uvjetima	35
5.4. Kvotno zapošljavanje	36
5.5. Pozivanje na pravo prednosti pri zapošljavanju	37
5.6. Poslodavci obveznici novčane naknade	38

5.7. Samozapošljavanje	38
6. MIROVINSKO OSIGURANJE	39
6.1. Prava iz mirovinskog osiguranja	40
6.2. Prava na osnovi smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog gubitka radne sposobnosti i potpunog gubitka radne sposobnosti	43
6.3. Invalidska mirovina	44
6.4. Što se uzima u radni vijek	45
6.5. Privremena invalidska mirovina	46
6.6. Kontrolni pregled	48
6.7. Naknada za tjelesno oštećenje	49
6.8. Obiteljska mirovina	50
6.9. Naknada putnih troškova	52
6.10. Davanje punomoći	52
7. STAŽ MIROVINSKOG OSIGURANJA S POVEĆANIM TRAJANJEM (BENEFICIRANI RADNI STAŽ)	53
8. PRAVO NA DOPLATAK ZA DJECU	54
8.1. Kada ne pripada doplatka za djecu	55
8.2. Određivanje svote doplatka za djecu za dijete s težim ili teškim invaliditetom	56
8.3. Određivanje svote doplatka za djecu	56
9. SOCIJALNA SKRB	57
9.1. Osobna invalidnina	58
9.2. Pravo na doplatka za pomoć i njegu	59
9.3. Pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja	62

9.4. Pravo na naknadu do zaposlenja	65
10. SOCIJALNA USLUGE	66
10.1. Usluga pomoći u kući	66
10.2. Psihosocijalna podrška	68
10.3. Usluge rane intervencije	69
10.4. Pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija)	70
10.5. Boravak	71
10.6. Smještaj	71
10.7. Organizirano stanovanje	76
10.8. Naknada za ugroženog kupca energenata	76
11. ZNAK PRISTUPAČNOSTI	77
12. PARKIRALIŠNA MJESTA ZA OSOBE S INVALIDITETOM	78
13. PRISTUPAČNOST GRAĐEVINA	78
14. POVLASTICE U UNUTARNJEM PUTNIČKOM PROMETU	79
15. POREZNE OLAKŠICE I DRUGA PRAVA	80
15.1. Oslobođenje od plaćanja carine	80
15.2. Neoporezivanje motornih vozila osoba s invaliditetom	81
15.3. Neoporezivost drugih vozila osoba s invaliditetom	82
15.4. Zabrana otuđenja i uvjeti korištenja motornih vozila	83

15.5. Oslobođenje od plaćanja turističke pristojbe	84
16. KONVENCIJA O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM	84
17. SUZBIJNJE DISKRIMINACIJE	85
17.1. Na koga se primjenjuje Zakon o suzbijanju diskriminacije?	86
17.2. Propuštanje na razumnu prilagodbu i segregacija	87
17.3. Posebne tužbe za zaštitu od diskriminacije	88
17.4. Udružena tužba za zaštitu od diskriminacije	89
18. PRAVOBRANITELJ ZA OSOBE S INVALIDITETOM	90

1. ŠTO S RJEŠENJEM O POSTOTKU TJELESNOG OŠTEĆENJA?

Ovo je pitanje koje se u Udruzi svaki dan čuje pa smo zbog toga odlučili odmah iznijeti prava, povlastice i informacije koje su na prvu najinteresantnije osobama kojima je utvrđen postotak tjelesnog oštećenja.

1.1. Prilagođeni kombi za osobe s invaliditetom

Osobe s prebivalištem u gradu Splitu koje imaju 80 % i veće tjelesno oštećenje na donjim ekstremitetima te po potrebi pratnja istih, imaju pravo prijevoza za osobe s invaliditetom na području grada Splita. Zahtjev s dokumentacijom (rješenje kojim se potvrđuje gore navedeni uvjet) šalje se osobno ili poštom Upravnom odjelu grada Splita nadležnom za socijalnu skrb.

1.2. Besplatna karta "Prometa"

Osobe s prebivalištem u gradu Splitu koje imaju 70 % i veće tjelesno oštećenje na donjim ekstremitetima ostvaruju pravo na besplatnu pokaznu kartu gradskog prijevoznika. Zahtjev s dokumentacijom (rješenje kojim se potvrđuje gore navedeni uvjet) podnosi se gradskom prijevozniku "Promet" d.o.o. zajedno s fotografijom.

1.3. Znak pristupačnost

Znak pristupačnosti omogućava parkiranje vozila kojima se prevoze osobe s invaliditetom na parkirališna mjesta koja su za tu svrhu posebno obilježena. Pravo na znak pristupačnosti ima osoba sa 80 % ili više tjelesnog oštećenja, odnosno osobe koje imaju oštećenja donjih ekstremiteta 60 % ili više. Zahtjev s dokumentacijom (rješenje o tjelesnom oštećenju, sliku i 35 kn pristojbe) podnosi se uredu državne uprave u Splitsko dalmatinskoj županiji, Vukovarska 1, Split.

1.4. Članstvo u HAK-u

Osobe s tjelesnim oštećenjem od najmanje 50% osim u modelu Optimum plus mogu ostvariti 50% popusta kod plaćanja članarine. Prilikom učlanjenja u HAK je potrebno dostaviti rješenje o postotku tjelesnog oštećenja.

1.5. Godišnja naknada za uporabu javnih cesta i SMART kartica

Pravo na oslobođenje od plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta za jedan osobni automobil koji imaju u svom vlasništvu (ili koji koriste temeljem ugovora o leasingu) imaju osobe s 80% posto ili više tjelesnog oštećenja, odnosno osobe koje imaju oštećenja donjih ekstremiteta 60 % ili više. Pravo na oslobađanje plaćanja cestarine za uporabu autocesta i objekata s naplatom (SMART kartica) za jedan osobni automobil koji imaju u svom vlasništvu (ili koji koriste temeljem ugovora o leasingu) imaju osobe s 80% posto ili više oštećenja donjih ekstremiteta, hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata sa 100% tjelesnog oštećenja, te slijepo osobe s oštećenjem osjetila vida od 100% posto, ne plaćaju cestarinu za jedan osobni automobil koji imaju u svom vlasništvu, odnosno koji koriste temeljem ugovora o leasingu.

Ova prava ostvaruju na temelju rješenja, koje u upravnom postupku donosi Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, kojem se podnosi pisani zahtjev putem obrasca. Uz Zahtjev je potrebno priložiti Rješenje kojim dokazujete uvjete postotka tjelesnog oštećenja, 35 kn upravne pristojbe i kopiju prometne dozvole. Pravo na oslobađanje plaćanja godišnje naknade osoba s invaliditetom ostvaruje prilikom registracije vozila u stanicama za tehnički pregled, kada dostavlja presliku rješenja Ministarstva mora, prometa i infrastrukture. Zahtjev za izdavanje SMART kartice

podnosi se osobno ili poštom na adresu: Hrvatske autoceste održavanje i naplata cestarine d.o.o., Jadranska avenija 6, 10250 Lučko. Dostavlja se: preslika rješenja Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, preslika osobne iskaznice, fotografija.

1.6. Popust pri osiguranju vozila

Osiguravajuće kuće kod plaćanja premije za godišnje osiguranje vozila za osobe s invaliditetom daju dodatni popust od 10-20 posto.

1.7. Ulaz s automobilom u ulice stare gradske jezgre

Osobe koje imaju važeći znak pristupačnosti mogu ulaziti vozilom u zonu ograničenog prometa na području Grada Splita (Zagrebačka i Sinjska ulica).

1.8. Propusnica park šuma Marjan za prometovanje na relaciji Rampa institut – plaža za osobe s invaliditetom –Bene

Osobe s koje imaju 80 % i veće tjelesno oštećenje na donjim ekstremitetima mogu ishoditi vinjetu kojom imaju pravo prolaza osobnim automobilom od rampe na Institutu do plaže za osobe s invaliditetom-Bene. Zahtjev s dokumentacijom (rješenje o postotku, kopija osobne, 1 fotografija, preslika prometne dozvole te potvrda o uplati 50,00 kn) dostavite osobno u prostorije Javne ustanove za upravljanje park-šumom Marjan, Split, Uvala Bene br.1, ili pošaljete na e-mail: nadzornik@marjan-parksuma.hr.

1.9. Dopunsko zdravstveno osiguranje

Pravo na plaćanje premije iz državnog proračuna ostvaruju osigurane osobe s invaliditetom koje imaju 100% oštećenja organizma, odnosno tjelesnog oštećenja prema posebnim propisima, osobe kod kojih je utvrđeno više vrsta oštećenja te osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili psihičkom bolešću zbog

kojih ne mogu samostalno izvoditi aktivnosti primjerene životnoj dobi sukladno propisima o socijalnoj skrbi Pravo se ostvaruje na osnovi rješenja nadležnog tijela kojim dokazujete zadovoljenje postavljene uvjeta Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje.

1.10. Povećanje osobnog odbitka

Temeljem rješenja o tjelesnom oštećenju, ovisno o visini postotka, osobe s invaliditetom imaju pravo na poreznu olakšicu u smislu povećanja osobnog odbitka. Pravo se ostvaruje na osnovu rješenja nadležnog tijela o postotku tjelesnog oštećenja koje zajedno s poreznim kartonom i osobnom iskaznicom prilažete službeniku Porezne uprave područnog ureda.

1.11. Televizijska pretplata

U visini od 50 % smanjenja mjesečne pristojbe oslobađaju se:

- punoljetne osobe oboljele od mišićne distrofije ili srodnih neuromišićnih oboljenja;
- punoljetne osobe koje su preboljele cerebralnu ili dječju paralizu s oštećenjem organa za kretanje preko 80%;
- punoljetne osobe s dijagnozom oboljenja: paraplegija, tetraplegija, sc. multiplex, amputacija donjih ekstremiteta s oštećenjem organa za kretanje preko 80%;
- punoljetne osobe sa 100% oštećenjem sluha;

U visini od 100% smanjenja mjesečne pristojbe oslobađaju se:

- 100% slijepi, punoljetni - članovi Saveza slijepih;
- Invalidi I i II grupe (100% invaliditeta) koji primaju invalidske prinadležnosti, kao ratni ili mirnodopski vojni invalidi i invalidi policije;
- bolesnici (punoljetne osobe) koje se liječe dijalizom, članovi Saveza dijaliziranih, transplaciranih i kroničnih bubrežnih bolesnika; Obrazac Liječnička svjedodžba ovjerava liječnik

specijalista koji upisuje dijagnozu i postotak tjelesnog oštećenja, a traži se i ovjera članstva u nekoj od Udruga. Odobrena povlastica vrijedi 5 godina nakon čega se ponovo daje zahtjev.

1.12. Jadrolinija

Pravo na besplatan prijevoz na državnim trajektnim linijama s obvezom javne usluge za sljedeće kategorije korisnika:

- osobe s invaliditetom kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje donjih ekstremiteta 80% ili više - Hrvatski ratni vojni invalidi sa 100%-tnim tjelesnim oštećenjem

- osobe kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje osjetila vida od 100% - gluhoslijepe osobe sa 100%-tnim tjelesnim oštećenjem

- osobe s invaliditetom sa utvrđenim III. i IV. stupnjem funkcionalnog oštećenja

- djeca s teškoćama u razvoju sa utvrđenim III. i IV. stupnjem funkcionalnog oštećenja

Besplatni prijevoz za gore navedene kategorije odnosi se na korisnika, pratnju i osobno vozilo.

Pravo na besplatni prijevoz ostvaruju i djeca s teškoćama u razvoju koja imaju prebivalište na otoku (s utvrđenim I. i II. stupnjem funkcionalnog oštećenja) i njihova pratnja. Pravo na besplatni prijevoz ostvaruje se temeljem Zahtjeva ispunjenog i poslanog Službi prodaje na e-mail: passdept_h@jadrolinija.hr ili fax: 051/337-110 najkasnije 5 dana prije željenog polaska.

Zahtjevu je potrebno priložiti Presliku dokaza o invalidnosti:

- Za osobe s invaliditetom kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje donjih ekstremiteta 80% ili više, osobe kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje osjetila vida od 100%, gluhoslijepe osobe sa 100%-tnim oštećenjem - rješenje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje

- Za hrvatske ratne vojne invalide sa 100%-tnim tjelesnim oštećenjem - rješenja Ureda državne uprave i/ili Ministarstva hrvatskih branitelja

- Osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju stupanj funkcionalnog oštećenja dokazuju rješenjem Centra za socijalnu skrb, rješenjem Ministarstva za demografiju obitelj, mlade i socijalnu politiku (radi ostvarenja prava iz socijalne skrbi) ili rješenjem Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (radi ostvarenja prava na uvećani dječji doplatak)
- Pratitelji svoj status dokazuju rješenjem Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (za prava na skraćeno radno vrijeme roditelja ili dopust radi njege djeteta).
- Presliku osobne iskaznice za korisnika
- Presliku osobne iskaznice za roditelja/ skrbnika
- Presliku prometne dozvole za vozilo

Prilikom ukrcaja uz besplatne prijevozne karte obavezno je predočiti i dokaz o invaliditetu. Ukoliko nisu nastupile bitne promjene popratnu dokumentaciju je potrebno poslati samo prilikom slanja prvog zahtjeva.

Broj putovanja nije ograničen, no za svako putovanje potrebno je poslati novu zamolbu s točnom relacijom i datumom putovanja.

1.13. Jednokratne novčane pomoći

Centar za socijalnu skrb odobrava novčanu naknadu u godišnjoj visini od 3 500 kn za kućanstvo, odnosno 2 500 kn za samca, zbog trenutačnih materijalnih teškoća nije u mogućnosti podmiriti osnovne životne potrebe nastale zbog rođenja ili školovanja djeteta, bolesti ili smrti člana obitelji, elementarne nepogode i slično. U osobito opravdanim slučajevima centar za socijalnu skrb može priznati uvećanu jednokratnu naknadu uz prethodnu suglasnost Ministarstva u najvišem iznosu od 10 000 kn. Splitsko dalmatinska županija odnosno Povjerenstvo za dodjelu jednokratnih novčanih pomoći odobrava pomoć kroz novčane intervencije (povjerenstvo odlučuje o visini) u cilju poboljšanja standarda socijalno najugroženijeg dijela stanovništva. Pomoć se

daje samcima ili obiteljima sa prebivalištem na području Županije zatečenim u situacijama u kojima nisu u mogućnosti bilo djelomično ili u cijelosti zadovoljiti najosnovnije životne potrebe. Prilikom rješavanja prednost se daje teško oboljelim osobama, izloženim dugotrajnom i najčešće skupom liječenju, nabavi lijekova ili ortopedskih pomagala, obiteljima pogođenim elementarnim nepogodama, mnogočlanim obiteljima ili nekim drugim situacijama koje ugrožavaju osnovnu egzistenciju pojedinca ili obitelj. Grad Split, odnosno Upravno tijelo nadležno za socijalnu skrb odobrava novčanu naknadu osobama s 80% i većim invaliditetom s prebivalištem na području grada, a za nabavku ortopedskog pomagala u dvije kategorije i to: 3.000,00 kn za doplatu za pomagalo iznad odgovarajućeg standarda koje osigurava HZZO te do najviše 7.500,00 kn za ortopedska pomagala koja nisu na popisu HZZO-a.

Ove pomoći se mogu koristiti jednom u 3 godine.

Za sve gore navedene pomoći treba postaviti Zahtjev s posebnim obrazloženjem i medicinskom dokumentacijom kojom obrazložete razlog traženja novčane naknade.

1.14. Kulturni i sportski sadržaji

Hrvatsko narodno kazalište Split te muzeji, galerije te gradska knjižnica daju popuste za osobe s tjelesnim oštećenjima na službenim stranicama pojedine ustanove možete pronaći uvjete ostvarivanja popusta.

Posjeti Spaladium Areni, Športskom centru Gripe ili stadionu Poljud su također obuhvaćeni popustima i to u dogovoru s Športskim savezom invalida grada Splita

U nastavku brošure ćete pronaći podobnije informacije o pravima osoba s invaliditetom koje su iščitane iz brojnih Zakona i Pravilnika. Nadamo se da će brošura Vam olakšati često zbunjujuću šetnju kroz šumu propisa te da će Hrvatska u

budućnosti donijeti Zakon o osobama s invaliditetom koji bi regulirao Prava na jednom mjestu.

2. ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine broj 80/13, 137/13 i 98/19, dalje u tekstu: ZOZO) uređuje se obvezno zdravstveno osiguranje u RH, opseg prava na zdravstvenu zaštitu i druga prava i obveze osoba obvezno osiguranih prema ovom Zakonu, uvjeti i način njihova ostvarivanja i financiranja, kao i prava i obveze nositelja obveznog zdravstvenog osiguranja, uključujući prava i obveze ugovornih subjekta nositelja za provedbu zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Obvezno zdravstveno osiguranje provodi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu Zavod). Obveznim zdravstvenim osiguranjem svim se osiguranim osobama osiguravaju prava i obveze iz obveznog zdravstvenog osiguranja na načelima uzajamnosti, solidarnosti i jednakosti. Na obvezno zdravstveno osiguranje obvezne su se osigurati sve osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj te stranci s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, ako međunarodnim ugovorom, odnosno posebnim zakonom nije drukčije određeno. Osiguranim osobama kojima se osiguravaju prava i obveze iz obveznog zdravstvenog osiguranja u smislu ovog Zakona smatraju se osiguranci, djeca do navršene 18. godine života, članovi obitelji osiguranika i druge osigurane osobe obvezno zdravstveno osigurane u određenim okolnostima.

Prava i obveze koje pripadaju osiguranim osobama ne mogu se prenositi na druge osobe niti se mogu nasljeđivati. Iznimno od navedenog, nasljeđivati se mogu prava na novčana primanja koja su dospjela na naplatu, a ostala su neisplaćena zbog smrti osigurane osobe.

2.1. Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja

Prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, uključujući i prava za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, prema ovom Zakonu obuhvaćaju:

- pravo na zdravstvenu zaštitu,
- pravo na novčane naknade.

2.2. Pravo na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja obuhvaća pravo na:

- primarnu zdravstvenu zaštitu,
- specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu,
- bolničku zdravstvenu zaštitu,
- pravo na lijekove koji su utvrđeni osnovnom i dopunskom listom lijekova Zavoda,
- dentalna pomagala koja su utvrđena osnovnom i dodatnom listom dentalnih pomagala Zavoda,
- ortopedska i druga pomagala koja su utvrđena osnovnom i dodatnom listom ortopedskih i drugih pomagala Zavoda,
- zdravstvenu zaštitu u drugim državama članicama Europske unije i trećim državama.

Odredbom članka 19. ZOZO-a propisano je kojim osiguranicima Zavod osigurava plaćanje naprijed navedenih zdravstvenih usluga u cijelosti i za koju zdravstvenu zaštitu (cjelokupnu zdravstvenu zaštitu, preventivnu, specifičnu),

Preventivnu zdravstvenu zaštitu Zavod u cijelosti plaća osobi s invaliditetom utvrđenog posebnim propisom (točka 7. stavka 2. ovog članka).

2.3. Pravo na novčane naknade:

Osiguranici u okviru prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja imaju pravo na:

- naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite,
- novčanu naknadu zbog nemogućnosti obavljanja poslova na temelju kojih se ostvaruju drugi primici od kojih se utvrđuju drugi dohoci sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja,
- naknadu troškova prijevoza u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja,
- naknadu za troškove smještaja jednom od roditelja ili osobi koja se skrbi o djetetu za vrijeme bolničkog liječenja djeteta, u iznosu i pod uvjetima određenim općim aktom Zavoda.

Novčane naknade i novčane naknade na ime povrata troškova za prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja koje je osigurana osoba ostvarila temeljem rješenja Zavoda izuzete su od ovrhe. Što obuhvaća pravo na novčane naknade za slučaj priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti propisano je odredbom članka 37. ZOZO-a.

2.4. Izbor liječnika

Kao osigurana osoba HZZO-a imate pravo na slobodan izbor liječnika opće/obiteljske medicine i dentalne medicine. Žene uz to imaju pravo na izbor ginekologa, a roditelji predškolske djece biraju pedijatra. Liječnika birate za razdoblje od najmanje godinu dana i možete ga promijeniti po isteku tog razdoblja.

2.5. Postupak izbora

Izbor obavljate popunjavanjem tiskanice Izjava o izboru/promjeni izabranog doktora koju možete preuzeti u ordinaciji liječnika za kojeg ste se opredijelili ili s internetskih stranica HZZO-a. Ovisno o vrsti liječnika kojeg birate, u tiskanicu upisujete jednu od četiri djelatnosti: opća/obiteljska medicina, dentalna zdravstvena zaštita, zdravstvena zaštita žena ili zdravstvena zaštita predškolske djece.

Točnost unesenih podataka potvrđujete svojim potpisom. Drugi dio tiskanice popunjava vaš liječnik i ovjerava svojim potpisom i pečatom ordinacije zdravstvene ustanove ili privatne prakse.

2.6. Rokovi

Zdravstvenu zaštitu kod izabranog liječnika možete ostvariti najkasnije deset dana od potpisivanja Izjave. Novoizabranom doktoru vaš će stari liječnik odmah, a najkasnije u roku od tri dana, predati svu vašu zdravstvenu dokumentaciju.

2.7. Promjena liječnika

Izabranog liječnika možete redovitim putem promijeniti nakon isteka godine dana od zadnjeg postupka izbora. Unutar tog roka pravo na promjenu liječnika imate samo iz sljedećih razloga:

- ako ste promijenili mjesto stanovanja
- ako namjeravate izbivati dulje od tri mjeseca iz mjesta stanovanja
- ako je vaš liječnik prestao s radom, promijenio sjedište ordinacije ili prestao biti ugovorni liječnik Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje
- ako vaš izabrani doktor u skrbi ima više pacijenata od propisanog maksimuma
- ako je između vas i liječnika nastao poremećaj međusobnih odnosa koji onemogućuje daljnje liječenje

Razlog promjene trebate naznačiti u obrascu Izjava o izboru/ promjeni izabranog doktora. Ako ste kao razlog naveli poremećaj međusobnih odnosa, valjanost vašeg zahtjeva za promjenu liječnika ispitat će posebno povjerenstvo. Članove povjerenstva u tom slučaju imenuje rukovoditelj mjerodavnog područnog ureda HZZO-a.

2.8. Uvjetno opredjeljivanje

Pravo na promjenu izabranog doktora unutar roka od godine dana imate i ako živite na područjima gdje je osnovna mreža zdravstvene djelatnosti nepopunjena, odnosno gdje je broj ugovornih liječnika manji od propisanog omjera prema broju stanovnika. U tom se slučaju tijekom natječaja HZZO-a za popunjavanje mreže trebate uvjetno opredijeliti za liječnika koji se natječe za ulazak u sustav ugovornih doktora. Ako on zadovolji uvjete natječaja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, možete ga izabrati za svog liječnika pod uvjetom da je njegova ordinacija bliža vašem mjestu prebivališta ili da vaš “stari” liječnik ima u skrbi više pacijenata od propisanog maksimuma.

2.9. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje

Zakonom o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine broj 85/06, 15/08 i 71/10) uređuju se vrste, uvjeti i način provođenja dobrovoljnoga zdravstvenog osiguranja. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje jest: dopunsko zdravstveno osiguranje, dodatno i privatno zdravstveno osiguranje. Dopunsko i dodatno zdravstveno osiguranje ugovaraju se kao dugoročna osiguranja, a najmanje u trajanju od godine dana. Navedena osiguranja su neživotna osiguranja sukladno Zakonu o osiguranju.

Prava i obveze koje pripadaju osiguraniku dobrovoljnoga zdravstvenog osiguranja ne mogu se prenositi na druge osobe niti nasljeđivati. Nasljeđivati se mogu samo prava na novčana primanja koja su dospjela za isplatu, a ostala su neisplaćena zbog smrti osiguranika.

Dopunsko zdravstveno osiguranje (provodi ga HZZO i društva za osiguranje) jest osiguranje kojim se osigurava pokriće troškova zdravstvene zaštite iz obveznoga osiguranja (doplata) po Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Osiguranikom smatra se fizička osoba koja je sklopila ili za koju je, na temelju njezine suglasnosti, sklopljen ugovor o dopunskom zdravstvenom osiguranju i koja koristi prava utvrđena ugovorom o osiguranju. Osiguranik može biti samo osoba koja ima utvrđen status osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju, sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju. Gubitkom statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju gubi status osiguranika u dopunskom zdravstvenom osiguranju. Zavod općim aktom određuje cijenu premije za dopunsko zdravstveno osiguranje.

Temeljem Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju donesen je Pravilnik o postupku, uvjetima i načinu utvrđivanja prava na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna (Narodne novine broj 156/08, 88/10 i 31/16).

Prema čl. 5 Pravilnika (Narodne novine broj 88/10) pravo na plaćanje premije iz državnog proračuna ostvaruju:

- osigurane osobe s invaliditetom koje imaju 100% oštećenja organizma, odnosno tjelesnog oštećenja prema posebnim propisima,
- osobe kod kojih je utvrđeno više vrsta oštećenja te osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili psihičkom bolešću zbog kojih ne mogu samostalno izvoditi aktivnosti primjerene životnoj dobi sukladno propisima o socijalnoj skrbi,
- osigurane osobe darivatelje dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja,
- osigurane osobe dobrovoljne davatelje krvi s više od 35 davanja (muškarci), odnosno s više od 25 davanja (žene),
- osigurane osobe redovite učenike i studente starije od 18 godina,
- osigurane osobe ako njihov ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno ne prelazi iznos utvrđen člankom 14.b Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine broj 65/06, 150/08, 71/10) tj. ako ukupni prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 45,59% proračunske osnovice

(prihodovni cenzus), odnosno nije veći od 1.516,00 kn. Iznimno od navedenog, osiguranik - umirovljenik samac ima prao na plaćanje premije ako njegov prihod u prethodnoj kalendarskoj godini nije veći od 58,31% proračunske osnovice, odnosno 1.939,39 kn.

3. PRAVO NA ORTOPEDSKA I DRUGA POMAGALA

Pravilnikom o ortopedskim i drugim pomagalima (Narodne novine broj 62/2019) utvrđuju se uvjeti i način ostvarivanja prava osiguranih osoba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) na ortopedska i druga pomagala koja su utvrđena osnovnom i dodatnom listom ortopedskih i drugih pomagala (u daljnjem tekstu: pomagala), osnove za sklapanje ugovora s pravnim i fizičkim osobama koje ispunjavaju uvjete za proizvodnju odnosno isporuku pomagala sukladno posebnom zakonu te cijene pomagala, način i rokove plaćanja računa za isporučena pomagala.

3.1. Ostvarivanje prava na pomagala

Osigurana osoba Zavoda u okviru prava na pomagala ima pravo na:

- proteze za ruke, proteze za noge, ortoze, ortoproteze i elektroničke uređaje, ortopedske cipele, pomagala za kretanje, antidekubitalna pomagala, pomagala kod šećerne bolesti, pomagala za probavni sustav i stoma pomagala, pomagala za urogenitalni sustav, obloge za rane, pomagala za disanje, materijal za hemodijalizu i peritonejsku dijalizu kod kuće, očna i tiflotehnička pomagala, slušna i surdotehnička pomagala, pomagala za govor i druga pomagala,
- popravak pomagala,
- rezervne dijelove za pomagala,
- potrošni materijal za pomagala.

Navedena pomagala podrazumijevaju pomagala individualno proizvedena prema uputama nadležnog doktora medicine namijenjena određenoj osiguranoj osobi ili serijski proizvedena prema koja je potrebno prilagoditi određenoj osiguranoj osobi odnosno serijski proizvedena namijenjena svim osiguranim osobama. Prilikom opskrbe osiguranike osobe pomagalo se isporučuje sa svim sastavnim dijelovima koji omogućavaju potpunu funkcionalnost pomagala. Pod pomagalom u smislu ovog Pravilnika ne smatraju se ugradbeni medicinski materijal. Osigurana osoba ostvaruje pravo na pomagala koja su utvrđena osnovnom i dodatnom listom ortopedskih i drugih pomagala, a na osnovi propisane medicinske indikacije za svako pojedino pomagalo u skladu s listama pomagala te odgovarajuće medicinske dokumentacije. Pojedina pomagala mogu predlagati, odnosno propisivati doktori specijalisti određene specijalnosti, odnosno izabrani doktori opće/ obiteljske medicine, pedijatri i ginekolozi. Liječničko povjerenstvo Zavoda provodi medicinsku provjeru opravdanosti prijedloga i daje odobrenje za propisano pomagalo, odnosno popravak pomagala, ako Pravilnikom nije drugačije propisano. Osigurana osoba može potvrditi o pomagalu, nakon provedenog postupka utvrđenim ovim Pravilnikom, realizirati u drugoj državi članici Europske unije, uz naznaku naziva i ISO šifre iz lista pomagala te uz obvezu osigurane osobe da najavi realizaciju potvrde o pomagalima u drugoj državi Europske unije. Osigurana osoba obvezna je Zavodu vratiti pomagalo za koje je na listama pomagala propisana obveza vraćanja, u roku od 30 dana od dana prestanka potrebe za pomagalom. Osigurana osoba koja pod uvjetima utvrđenim ovim Pravilnikom i listama pomagala ostvari pravo na novo istovrsno pomagalo obvezna je ranije odobreno pomagalo, koje podliježe obvezi vraćanja, vratiti Zavodu u roku od 15 dana od dana preuzimanja novog istovrsnog pomagala. Osigurana osoba koja ne vrati Zavodu pomagalo za koje je na

listama pomagala utvrđena obveza vraćanja, obvezna je Zavodu naknaditi štetu u visini od 20% cijene novog istovrsnog pomagala utvrđene listom pomagala. Ako osigurana osoba namjerno ili zbog nepažnje uništi ili pokvari pomagalo te ako izgubi pomagalo gubi pravo na popravak pomagala te ne može ostvariti pravo na novo istovrsno pomagalo do isteka propisanog roka uporabe pomagala. Osigurana osoba ima pravo, u pravilu, na novo pomagalo. Iznimno, može joj se odobriti već korišteno, ali obnovljeno i servisirano pomagalo koje ima sve odlike funkcionalnosti i kvalitete kao novo pomagalo. Kao obnovljeno pomagalo osiguranoj osobi mogu se odobriti ona pomagala koja podliježu obvezi vraćanja. Osiguranoj osobi osigurava se pomagalo odgovarajućeg standarda i kvalitete, prema cijenama propisanim listama pomagala. Ukoliko se želi nabaviti pomagalo veće vrijednosti od vrijednosti pomagala utvrđene listom pomagala, razliku u cijeni pomagala kao i cijenu popravka tog pomagala snosi osobno osigurana osoba. Za popravak pomagala uključujući i rezervne dijelove za to pomagalo Zavod snosi troškove u visini troškova popravka standardnog pomagala, a troškove rezervnog dijela za pomagala veće vrijednosti odnosno za pomagala sa dodate liste pomagala, kao i troškove zamjene tog dijela, snosi osigurana osoba u cijelosti. Sve navedeno odnosi se na individualno proizvedena pomagala te serijski proizvedena pomagala koja je potrebno prilagoditi osiguranoj osobi.

3.2. Rok upotrebe pomagala

Osiguranoj osobi propisuje se pomagalo prema roku navedenom u listama pomagala.

- do navršene 7. godine života,
- od navršene 7. godine života do navršenih 18 godina života,
- iznad 18. godina života.

Osigurana osoba ostvaruje pravo na novo pomagalo kada je dosadašnje dotrajalo ili više nije funkcionalno, ali u pravilu ne prije isteka roka uporabe.

Za pomagala utvrđena Popisom pomagala u skupini invalidskih kolica, a prije odobrenja novog istovrsnog pomagala i u skupini slušnih pomagala, a prije odobrenja novog istovrsnog pomagala ili njegovog dijela, obvezno se provodi provjera funkcionalnosti pomagala od strane nadležnog doktora specijalista iz djelatnosti koji je ovlašten za propisivanje određenog pomagala.

Izdavanjem Potvrde izabrani doktor kao nadležni doktor potvrđuje potrebu osigurane osobe za pomagalom prema medicinskoj indikaciji u skladu s odredbama ovog Pravilnika i listama pomagala za ostvarivanje prava na propisano pomagalo. . Potvrda vrijedi 30 dana od dana propisivanja odnosno 30 dana od dana odobrenja liječničkog povjerenstva za pomagala Direkcije Zavoda ili ovlaštenog radnika Zavoda ovisno o tome tko odobrava pomagalo te je u tom roku osigurana osoba obvezna naručiti propisano pomagalo kod nadležnog isporučitelja pomagala, u suprotnom obvezna je ponoviti postupak propisivanja pomagala. Isporučitelj pomagala obvezan je pomagalo isporučiti odmah, a najkasnije u roku od 30 dana od dana narudžbe, ako ugovorom nije drugačije utvrđeno.

Osiguranoj osobi koja se nalazi na bolničkom liječenju ili bolničkoj medicinskoj rehabilitaciji zdravstvena ustanova obvezna je osigurati sva potrebna pomagala i potrošne materijale u skladu s ugovorenim standardom prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Doktor odgovarajuće specijalnosti u nadležnoj bolničkoj zdravstvenoj ustanovi obvezan je najmanje sedam dana prije otpusta s bolničkog liječenja osiguranoj osobi prema medicinskoj indikaciji utvrđenoj ovim Pravilnikom i listama pomagala predložiti sva potrebna pomagala koja će koristiti nakon izlaska iz bolničke zdravstvene ustanove.

Ako osigurana osoba nabavi pomagalo, rezervni dio za pomagalo ili provede popravak ili servis pomagala suprotno odredbama ovog

Pravilnika i drugih općih akata Zavoda nastali trošak u cijelosti snosi osobno.

3.3. Prigovor na isporučeno pomagalo

U slučaju pisanog prigovora osigurane osobe na isporučeno pomagalo ili na nemogućnost njegovog korištenja, voditelj regionalnog ureda odnosno područne službe Zavoda osniva povjerenstvo od tri člana u sastavu: izabrani doktor kao nadležni doktor ili nadležni doktor specijalist odgovarajuće specijalnosti, isporučitelj pomagala i radnik Zavoda, koje u izvan ugovornom postupku u prisutnosti osigurane osobe donosi konačnu ocjenu o ispravnosti odnosno funkcionalnosti pomagala.

Ako navedeno povjerenstvo utvrdi osnovanost prigovora, isporučitelj pomagala obvezan je otkloniti utvrđene nedostatke, a troškovi uklanjanja tih nedostataka terete onoga za koga povjerenstvo utvrdi da je odgovoran za nastali nedostatak.

3.4. Pravo na pomagalo koje nije utvrđeno listama pomagala

Iznimno osigurana osoba može na prijedlog nadležnog doktora, ostvariti pravo na pomagala koja nisu utvrđena listama pomagala, a koja su se osiguranim osobama odobravalala prije stupanja na snagu ovog Pravilnika.

Prijedlog propisuje nadležni doktor (specijalista ili izabrani doktor) na Potvrdi te ga zajedno s medicinskom dokumentacijom i potankim obrazloženjem medicinske indikacije za pomagalo osigurana osoba dostavlja na odobrenje liječničkom povjerenstvu za pomagala Direkcije Zavoda, neposredno ili putem regionalnog ureda Zavoda, područne službe Zavoda odnosno ispostave područne službe Zavoda, prema mjestu svog prebivališta ili boravišta. Na osnovu ovjerene Potvrde osigurana osoba nabavlja pomagalo kod isporučitelja pomagala.

Za isporučeno pomagalo Zavod snosi troškove isporučitelja pomagala prema cijeni navedenoj u Potvrdi, u roku od 30 dana od dana zaprimanja Potvrde na kojoj je osigurana osoba svojim potpisom potvrdila preuzimanje pomagala.

Vrste pomagala navedene su u člancima 31-62 ovog Pravilnika. Bilo bi korisno da korisnici pomagala imaju uvijek pri ruci Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala, a osobito njegov Popis pomagala sa svim potrebnim podacima - nazivom, tko propisuje, tko daje suglasnost (odobravanje), vraća li se pomagalo ili ne, rok upotrebe, jamstveni rok, vrijednost pomagala i drugo.

4. RODILJNE I RODITELJSKE POTPORE

Zakonom o roditeljnim i roditeljskim potporama („Narodne novine“ broj: 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17. i 37/20) propisano je pravo roditelja i njemu izjednačene osobe koje se brinu o djetetu na vremenske i novčane potpore, uvjeti i način njihova ostvarenja. Provedba prava propisanih ovim Zakonom stavljena je u nadležnost Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), dok je nadzor nad provedbom ovog Zakona u nadležnosti ministarstva nadležnog za obitelj, odnosno Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

Sva prava propisana ovim Zakonom mogu ostvariti, odnosno zadržati samo osobe koje imaju važeći status u obveznom zdravstvenom osiguranju kod HZZO-a.

4.1. Vrste potpora:

- vremenske,
- novčane.

Potpore ostvaruju majka i otac djeteta, posvojitelj djeteta, skrbnik, udomitelj ili druga fizička osoba kojoj je maloljetno dijete odlukom nadležnog tijela povjereno na čuvanje i odgoj.

Zakon se pod jednakim uvjetima primjenjuje na bračnu ili izvanbračnu zajednicu.

4.2. Potpore

Vremenske potpore su:

- dopusti,
- počede od rada,
- propisano vrijeme za brigu o djetetu.

Novčane potpore su:

- naknada plaće,
- novčane naknade,
- novčana pomoć,
- jednokratna novčana pomoć za novorođeno dijete.

4.3. Rodiljni i roditeljski dopusti

Rodiljni dopust

Zaposlena ili samozaposlena trudnica, odnosno zaposlena ili samozaposlena majka pravo na obvezni rodiljni dopust koristi u neprekidnom trajanju od 98 dana, od kojih 28 dana prije dana očekivanog poroda te 70 dana nakon rođenja djeteta. Nakon proteka obveznog rodiljnog dopusta, zaposlena ili samozaposlena majka ima pravo na dodatni rodiljni dopust do narušenih šest mjeseci života djeteta, koji može svojom pisanom izjavom prenijeti na oca djeteta, uz njegovu prethodnu suglasnost u cijelosti ili u vremenski ograničenom trajanju.

Tijekom korištenja rodiljnog dopusta, korisnik ima pravo na naknadu plaće u iznosu od 100% od osnovice za naknadu plaće utvrđene prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju (bez limita). Kao poseban uvjet potreban je staž osiguranja (na temelju nesamostalnog ili samostalnog rada, te primanja naknade plaće nakon prestanka tog rada ostvarene prema propisima iz

obveznog zdravstvenog osiguranja), prema kojem osoba mora imati navedeni staž od 9 mjeseci neprekidno, odnosno 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine. Ukoliko navedeni uvjet nije ispunjen, korisnik i dalje ima pravo na rodiljni dopust ali naknada plaće tijekom istoga iznosi 70% proračunske osnovice (odnosno 2.328,20 kn).

Roditeljski dopust

Zaposleni ili samozaposleni roditelj ima pravo na roditeljski dopust u trajanju od:

- 8 mjeseci za prvo i drugo dijete,
- 30 mjeseci, za rođene blizance, treće i svako slijedeće dijete.

Pravo na roditeljski dopust u pravilu koriste oba roditelja, svaki u trajanju od 4 ili 15 mjeseci. Ako roditeljski dopust koristi samo jedan roditelj, a prema njihovom dogovoru, on se koristi u trajanju od 6 mjeseci za prvo i drugo rođeno dijete, odnosno 30 mjeseci za rođene blizance, treće i svako sljedeće dijete. U pravilu oba roditelja koriste roditeljski dopust u trajanju od 4 ili 15 mjeseci (ovisno o broju rođene djece), ali ukoliko sukladno dogovoru, pravo na roditeljski dopust koristi samo jedan roditelj, isti koristi roditeljski dopust u trajanju od 6, odnosno 30 mjeseci.

Zaposleni roditelj ili samozaposleni roditelj može koristiti roditeljski dopust u cijelosti ili u njegovim dijelovima, kada ga može koristiti najviše dva puta godišnje, svaki put u trajanju od najmanje 30 dana.

U broj rođene djece, o kojem ovisi duljina trajanja prava na roditeljski dopust, uračunavaju se i mrtvorodena i umrla djeca, posvojena djeca, maloljetna djeca kojima je korisnik određen za skrbnika, maloljetna djeca kojima je korisnik određen za udomitelja, kao i djeca koja su odlukom nadležnog tijela povjerena korisniku na čuvanje ili odgoj.

Naknada plaće tijekom roditeljskog dopusta u trajanju od 6 mjeseci, odnosno 8 mjeseci roditeljskog dopusta isplaćuje se u punom iznosu

osnovice za naknadu plaće (100% od osnovice za naknadu plaće), ali ne može, za puno radno vrijeme iznositi više od 170% od osnovica mjesečno (5.654,20 kn). Pritom može iznositi manje ako 100% od osnovice za naknadu plaće iznosi manje od tog iznosa, s tim da nikako ne može iznositi manje od 70% proračunske osnovice (2.328,20 kn). U preostalom dijelu roditeljskog dopusta (nakon proteka tih prvih 6 mjeseci, odnosno 8 mjeseci roditeljskog dopusta) naknada plaće iznosi 70% proračunske osnovice (2.328,20 kn). Napominje se da se naknada plaće određuje i ovdje temeljem potvrde o plaći (kao i kod roditeljskog dopusta), no iznos koji se pritom isplaćuje je limitiran na određeni postotak proračunske osnovice. I u okviru odlučivanja o pravu na roditeljski dopust pazi se na ispunjenje uvjeta staža osiguranja koji je opisan pod roditeljskim dopustom.

Također, postoji i mogućnost korištenja ovog prava kao prava na rad s polovicom punog radnog vremena pri čemu se trajanje neiskorištenog roditeljskog dopusta "udvostručuje". Navedena prava roditelja ostvaruju se temeljem rješenja regionalnog ureda, odnosno područne službe Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje prema mjestu stanovanja, s iznimkom roditeljskog dopusta koji se ostvaruje na osnovi izvješća o privremenoj nesposobnosti / spriječenosti za rad, kojeg izdaje izabrani doktor ginekolog zaposlene, odnosno samozaposlene trudnice.

4.4. Druga prava korisnika prema Zakonu o roditeljskim i roditeljskim potporama

Pored roditeljskog i roditeljskog dopusta prema Zakonu o roditeljskim i roditeljskim potporama ima pravo i na:

- rad s polovicom punoga radnog vremena,
- rad s polovicom punog radnog vremena zbog pojačane njege djeteta,
- stanku za dojenje djeteta,
- dopust trudne radnice ili dopust radnice koja doji dijete,

- slobodan radni dan za prenatalni pregled,
- dopust ili rad s polovicom punog radnog vremena radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju,
- mirovanje radnog odnosa do treće godine života djeteta.

4.5. Pravo na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta

Nakon što je iskoristio roditeljski dopust jedan od zaposlenih, odnosno samozaposlenih roditelja, ima i dalje to pravo do navršene treće godine života djeteta, ako je djetetu prema nalazu i ocjeni izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite i nadležnog liječničkog povjerenstva HZZO-a, zbog njegova zdravlja i razvoja, potrebna pojačana briga i njega.

Za to vrijeme korisnik ima pravo na novčanu naknadu u visini od 70% proračunske osnovice mjesečno za puno radno vrijeme (2.328,20 kn).

Odlučivanje o priznavanju predmetnog prava zasniva se na stručno-medicinskom vještačenju liječničkog povjerenstva HZZO-a, temeljem medicinske dokumentacije djeteta, te nalaza izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite djeteta.

4.6. Dopust radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju

Jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju (dijete s težim tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili težom psihičkom bolesti) nakon isteka prava na roditeljski dopust ili u tijeku korištenja ili nakon isteka prava na roditeljski dopust, na temelju nalaza i mišljenja nadležnog tijela vještačenja prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju, ima pravo na dopust za njegu djeteta do navršene 8. godine djetetova života, uz uvjet da su oba roditelja zaposlena ili samozaposlena, kako prije početka korištenja, tako i za svo vrijeme trajanja dopusta. Roditelj za vrijeme korištenja ovog prava ima pravo na novčanu naknadu za puno radno vrijeme u iznosu od 70% proračunske osnovice mjesečno (2.328.20 kn).

Odlučivanje o priznavanju predmetnog prava zasniva se na stručno-medicinskom vještačenju Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, u okviru kojeg se vještači o postojanju težih smetnji u razvoju kod djeteta, te priznavanje prava u ovisnosti o navedenom vještačenju može biti dano i na određeni vremenski rok (6 mjeseci, 12 mjeseci i slično). Pri započinjanju korištenja prava, kao i tijekom korištenja prava provjera se činjenica zaposlenosti, odnosno samozaposlenosti oba roditelja.

Korisnik dopusta radi njega djeteta s težim smetnjama u razvoju dužan je svaku promjenu koja utječe na korištenje priznatog prava (gubitak statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju, prestanak statusa zaposlenog odnosno samozaposlenog roditelja korisnika prava odnosno drugog roditelja, stjecanje prava na dopust jednog od roditelja njegovatelja za dijete za koje se koristi dopust i dr.) u roku od 8 dana od dana nastanka te okolnosti, prijaviti HZZO-u. Ukoliko se ne postupi na navedeni način dužan je korisnik državnom proračunu naknaditi nastalu štetu i ostvareni ne pripadajući primitak, s pripadajućom kamatom u roku od 8 dana od dana od dana zaprimljene pisane obavijesti HZZO-a o utvrđenim okolnostima.

4.7. Pravo na rad s polovicom punog radnog vremena radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju

Jedan od zaposlenih ili samozaposlenih roditelja, u tijeku korištenja ili nakon isteka prava na roditeljni dopust, na temelju nalaza i mišljenja nadležnog tijela vještačenja prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju, ima pravo na rad s polovicom punog radnog vremena, kao i nastaviti njegovo korištenje i nakon navršene 8. godine djetetova života, sve dok ta potreba traje, na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, uz uvjet da su oba roditelja zaposlena ili samozaposlena, kako prije početka korištenja, tako i za cijelo vrijeme korištenje prava. Zaposleni roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju koji koristi

pravo na rad s polovicom punog radnog vremena, ima pravo na novčanu naknadu obračunatu u visini iznosa isplaćene plaće umanjene za obračunate i obustavljene doprinose za mirovinsko osiguranje, predujam poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak sukladno posebnim propisima, a koju je ostvario radeći taj mjesec u polovici punog radnog vremena, a sve prema ovjerenoj ispravi poslodavca o isplaćenju plaći.

Samozaposleni roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju koji koristi pravo na rad s polovicom punog radnog vremena, ima pravo na novčanu naknadu obračunatu u visini 50% od osnovice za obračun doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje važeće za osnovu po kojoj je roditelj prijavljen na obvezno zdravstveno osiguranje i za razdoblje na koje se naknada odnosi prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja odnosno 50% od izabrane više mjesečne osnovice za obračun doprinosa pod uvjetom da je početak primjene više osnovice najmanje šest mjeseci prije početka korištenja ovoga prava, prema podacima Porezne uprave.

Odlučivanje o priznavanju predmetnog prava zasniva se na stručno-medicinskom vještačenju Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, temeljem zahtjevu priložene medicinske dokumentacije, u okviru kojeg se vještači o postojanju težih smetnji u razvoju kod djeteta, te priznavanje prava u ovisnosti o navedenom vještačenju može biti dano i na određeni vremenski rok (6 mjeseci, 12 mjeseci i slično). Također, pri započinjanju korištenja prava, kao i tijekom korištenja prava provjerava se činjenica zaposlenosti, odnosno samozaposlenosti oba roditelja, a svaku promjenu koja utječe na korištenje priznatog prava, u roku od 8 dana od dana nastanka te okolnosti korisnik je dužan prijaviti HZZO-u. Ukoliko korisnik tako ne postupi snosit će posljedice u vidu naknade nastale štete i ostvarenog ne pripadajućeg primitka s pripadajućom kamatom. Isto tako, provjerava se ispunjenje uvjeta staža osiguranja (koji je opisan pod roditeljskim dopustom) te ukoliko isti nije ispunjen

novčana naknada iznosi 2.328,20 kn, odnosno 70% proračunske osnovice.

Pravo na rad s polovicom punog radnog vremena radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju koristi zaposleni, odnosno samozaposleni roditelj pod uvjetom da radi s punim radnim vremenom te da drugi roditelj nije nezaposlen prema propisima o zapošljavanju, odnosno ako živi sam s djetetom u zajedničkom kućanstvu (npr. samohrani ili razvedeni roditelj).

Kao iznimka se predviđa mogućnost korištenja predmetnog prava unatoč tome što je drugi roditelj nezaposlen, pod uvjetom da isti nije u mogućnosti zbog svog psihofizičkog stanja pružiti potrebnu njegu djetetu, što utvrđuje liječničko povjerenstvo Zavoda.

Pravo ne može ostvariti dok koristi pravo na rad s polovicom punog radnog vremena ili pravo na rad u skraćenom radnom vremenu po drugoj osnovi utvrđenoj Zakonom.

Pravo ne može ostvariti roditelj, odnosno prestaje mu to pravo za vrijeme dok je dijete stalno ili tjedno smješteno u zdravstvenoj ustanovi ili ustanovi socijalne skrbi, odnosno ako je dijete smješteno u predškolskoj ustanovi u kojoj ima smještaj svakodnevno duže od 8 sati (članak 5. Pravilnika o uvjetima i postupku stjecanja prava na rad u skraćenom radnom vremenu radi pojačane brige i njege djeteta - Narodne novine br. 25/09).

Postupak za ostvarivanje navedenih prava provode područne službe i regionalni uredi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO).

4.8. Mirovanje radnog odnosa do treće godine djetetova života

Mirovanje radnog odnosa do treće godine života djeteta je pravo uređeno Zakonom o roditeljskim potporama, a odnosi se na pravo jednoga od zaposlenih roditelja da ne radi do navršene treće godine života djeteta.

Navedeno pravo može se koristiti nakon što je iskorišteno pravo na roditeljski dopust ili pravo na rad s polovicom punoga radnog vremena.

Za vrijeme korištenja ovoga prava, prava i obveze zaposlenog roditelja iz radnog odnosa miruju, a pravo na obvezno zdravstveno osiguranje te pravo na mirovinsko osiguranje ostvaruje se prema propisima kojima je uređeno to pravo.

5. RADNI ODNOS, ZAPOŠLJAVANJE I PROFESIONALNA REHABILITACIJA

5.1. Radni odnos i zapošljavanje

Osoba s invaliditetom, sukladno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 157/13, 152/14, 39/18. i 32/20) je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti je osoba čiji invaliditet u odnosu na sposobnost osobe bez invaliditeta jednake ili slične životne dobi, jednake ili slične naobrazbe, u jednakim ili sličnim uvjetima rada, na jednakim ili sličnim poslovima ima za posljedicu smanjenu mogućnost radno se osposobiti i zaposliti.

Osobe s invaliditetom mogu se zaposliti na otvorenom tržištu rada ili pod posebnim uvjetima uz obvezu osiguranja razumne prilagodbe radnog mjesta od strane poslodavca prilikom provedbe testiranja i/ili intervjua u okviru natječajnog postupka te obvezu osiguranja razumne prilagodbe radnog mjesta, uvjeta i organizacije rada.

Razumna prilagodba radnog mjesta znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju nerazmjerno i neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo

gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo zapošljavanje i rad na ravnopravnoj osnovi s drugima.

5.2. Zapošljavanje na otvorenom tržištu rada

Na otvorenom tržištu rada osoba s invaliditetom može se zaposliti:

- bez korištenja financijske potpore ili stručne podrške jer je u cijelosti osposobljena za rad na određenom radnom mjestu u odnosu na njezin invaliditet i utvrđenu preostalu radnu sposobnost (zapošljavanje bez potpore ili podrške)
- uz korištenje određene financijske potpore, radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz potporu)
- uz korištenje određene stručne podrške, radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz podršku)
- uz korištenje određene financijske potpore i stručne podrške, radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz potporu i podršku).

5.3. Zapošljavanje pod posebnim uvjetima

Pod posebnim uvjetima zapošljavanje osoba s invaliditetom može se zaposliti u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada (integrativna radionica) te u zaštitnim radionicama osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnoj radionici, a sve temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

5.4. Kvotno zapošljavanje

Poslodavci koji zapošljavaju najmanje 20 radnika dužni su zaposliti, na primjerenom radnom mjestu prema vlastitom odabiru, u primjerenim radnim uvjetima, određeni broj osoba s invaliditetom, ovisno o ukupnom broju zaposlenih radnika i djelatnosti koju obavljaju.

Obvezna kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odjeće, kože, drva i namještaja i novoosnovane poslodavce. Novoosnovani poslodavci oslobađaju se obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar.

Kvota može biti različita, ali ne može biti banja od 2% niti veća od 6% od ukupnog broja zaposlenih radnika kod poslodavca koji je obveznik kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Poslodavci koji nemaju obvezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom a imaju zaposlene osobe s invaliditetom, kao i poslodavci koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote mogu ostvariti novčanu nagradu propisanu Pravilnikom.

Ministar nadležan za rad pravilnikom će propisati utvrđivanje obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Radi praćenja ispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje prema posebnom će propisu o zaštiti osobnih podataka, dostavljati podatke Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Poslodavci koji zapošljavaju najmanje 20 radnika, osim stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, integrativnih radionica i zaštitnih radionica, dužni su zaposliti određeni broj osoba s

invaliditetom, ovisno o ukupnom broju zaposlenih radnika i djelatnosti koju obavljaju.

Tijela državne uprave, sudbene vlasti, državne vlasti i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te javne službe, javne ustanove, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima dužni su dati prednost pri zapošljavanju osobi s invaliditetom ukoliko ista zadovoljava sve tražene uvjete propisane oglasom ili natječajem.

5.5. Pozivanje na pravo prednosti pri zapošljavanju

Da bi ostvarila pravo prednosti pri zapošljavanju, osoba s invaliditetom dužna je uz prijavu na javni natječaj ili oglas pozvati se na to pravo te priložiti sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta, kao i dokaz o invaliditetu.

Dokazom o invaliditetu smatraju se javne isprave o invaliditetu na temelju kojih se osoba može upisati u očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom.

Provedbu za tijela javne uprave nadzire upravna inspekcija a za pravne osobe nadležna inspekcija koja je po posebnim propisima ovlaštena za nadzor u vezi sa zapošljavanjem.

Osoba s invaliditetom koja smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju može poduzeti u propisanom roku mjere koje su precizirane ovim Zakonom.(članak 9. stavak 6. do stavka do stavka 17. istog članka).

Prednost pri zapošljavanju ne mogu ostvariti osobe s invaliditetom kojima je radni odnos kod posljednjeg poslodavca prestao krivnjom radnika (otkaz ugovora o radu zbog nezadovoljavanja na probnom radu, otkaz ugovora o radu uvjetovan skrivljenim ponašanjem

radnika i izvanredni otkaz ugovora o radu zbog osobito teške povrede iz radnog odnosa - prestanku službe po sili zakona).

5.6. Poslodavci obveznici novčane naknade

Poslodavci koji ne ispunjavaju obvezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom obveznici su novčane naknade te obveznici obračunavanja i plaćanja novčane naknade.

Osnovica za obračun novčane naknade jest umnožak broja osoba s invaliditetom koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje na koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunava se p stopi od 20%, a obračunava se i dospijeva na naplatu do zadnjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec.

Sredstva uplaćena s osnove novčane naknade koriste se za: održivost i razvoj sustava profesionalne rehabilitacije, poticaje i nagrade pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje isplaćuje Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, projekte i programe za zapošljavanje osoba s invaliditetom koje provodi Zavod ili korisnici utvrđeni Registrom proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

5.7. Samozapošljavanje

Pod samozapošljavanjem osoba s invaliditetom, u smislu ovog Zakona, smatra se: osnivanje trgovačkog društva i zapošljavanje u istom, osnivanje zadruga i zapošljavanje u istoj, osnivanje udruga i zapošljavanje u istoj, obavljanje obrta, obavljanje domaće radinosti ili sporednog zanimanja na temelju kojega je osoba osigurana na mirovinsko osiguranje, obavljanje djelatnosti slobodnog zanimanja (profesionalne djelatnosti) te obavljanje djelatnosti poljoprivrede i šumarstva.

Osoba s invaliditetom zasniva radni odnos sklapanjem ugovora o radi ili na drugi način predviđen posebnim propisima i time stječe prava i preuzima obveze iz radnog odnosa i u vezi s radnim odnosom iz ovog Zakona, općih propisa o radu i drugih propisa.

Najmanje trajanje otkaznog roka propisano općim propisima o radu za osobe s invaliditetom dodatno se uvećava za mjesec dana, osim ako je otkaz skrivila ta osoba.

Osoba s invaliditetom ima za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje pet tjedana.

Poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom dužan je osigurati odgovarajuće oblike razumne prilagodbe radnog mjesta i radnog okoliša kao i potrebne prilagodbe vezane uz učinkovitost i trajanje rada.

O zaposlenim osobama s invaliditetom vodi se očevidnik.

Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom („Narodne novine“ broj 44/14, 97/14 i 02/15, 75/18) propisuje se sadržaj i način vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom te uvjeti koji moraju biti ispunjeni za upis osoba s invaliditetom u očevidnik.

Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom sadrži podatke o osobama s invaliditetom koje su prijavljene na mirovinsko osiguranje u skladu s propisima o mirovinskom osiguranju i koje ispunjavaju uvjete propisane ovim Pravilnikom. Osobe s invaliditetom upisane u očevidnik ubrajaju se u kvotu zaposlenih osoba s invaliditetom kod poslodavca u smislu članka 8. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom.

6. MIROVINSKO OSIGURANJE

Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18 i 102/19), sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj čine: obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje i dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje. Ovim Zakonom uređuje

se obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, kao i provedba isplate mirovina na temelju ukupnog iznosa kapitaliziranih uplata doprinosa iz obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja individualne kapitalizirane štednje.

Osiguranicima se na načelima uzajamnosti i solidarnosti obvezno osiguravaju prava za slučaj starosti i smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, a članovima njihovih obitelji prava za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika mirovine.

Obvezno se osiguravaju prava na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu, invalidsku mirovinu, prijevremenu invalidsku mirovinu, obiteljsku mirovinu, najnižu mirovinu, osnovnu mirovinu, profesionalnu rehabilitaciju, naknadu zbog tjelesnog oštećenja te naknadu putnih troškova u vezi s ostvarivanjem osiguranih prava.

6.1. Prava iz mirovinskog osiguranja

Starosna mirovina - pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrší 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

Prijevremena starosna mirovina - pravo na prijevremenu starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža.

Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 41 godinu mirovinskog staža osiguranja u efektivnom trajanju.

Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - pravo na prijevremenu starosnu mirovinu zbog stečaja poslodavca ima osiguranik koji je nakon prestanka osiguranja prouzročenoj stečajem,, neposredno prije ispunjenja uvjeta za ostvarivanje prava na mirovinu proveo u neprekidnom trajanju najmanje dvije godine

kao nezaposlena osoba prijavljena službi nadležnoj za zapošljavanje.

Profesionalna rehabilitacija - je skup mjera i aktivnosti prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, a koje se provode radi osposobljavanja invalida rada za rad uz očuvanje njegove preostale radne sposobnosti. Profesionalnu rehabilitaciju osiguranika kojemu je priznato to pravo prema ovome Zakonu provodi centar za profesionalnu rehabilitaciju.

Dakle, profesionalna rehabilitacija je osposobljavanje invalida rada za rad radi očuvanja njegove preostale radne i opće sposobnosti, a obuhvaća skup mjera i aktivnosti prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom.

Tko ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju propisano je odredbom članka 45. Zakona o mirovinskom osiguranju.

Profesionalnu rehabilitaciju osiguranika provodi specijalizirana javna ustanova koja provodi profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom.

Na postupak provedbe profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osiguranika koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobljavaju za rad ili se osposobljavaju za rad na odgovarajući način primjenjuju se propisi kojima je uređena profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Ovdje je za napomenuti da se u staž osiguranja računa se i razdoblje koje je osoba, odnosno korisnik proveo na profesionalnoj rehabilitaciji na koju je bio upućen kao invalid rada ili kao vojni invalid, kao slijepa osoba, osoba oboljela od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti, reumatoidnog artritisa, gluha osoba ili kao civilni invalid rata i osoba kod koje postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne može samostalno

kretati bez uporabe invalidskih kolica, bez obzira na to je li prije toga bio osiguran.

Prema Zakonu o izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine broj 102/19) pravo na starosnu mirovinu ostvaruje osiguranik s navršениh 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ostvarivat će osiguranik sa 60 godina života i 41 godinu mirovinskog staža osiguranja u efektivnom trajanju.

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu osiguranik će ostvariti kada navršи 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža.

Za ispunjavanjem uvjeta za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu zbog stečaja poslodavca, invalidsku mirovinu i privremenu invalidsku mirovinu razdoblje provedeno u osiguranju s nepunim radnim vremenom smatra se razdobljem provedenim u zaposlenju s punim radnim vremenom (članak 27. stavka 8. Zakona o mirovinskom osiguranju).

Osiguranici koji rade na osobito teškim i za zdravlje i radnu sposobnost štetnim radnim mjestima i osiguranici kojima nakon određenih godina života, zbog naravi i težine posla, fiziološke funkcije organizma opadaju u toj mjeri da onemogućavaju daljnje uspješno obavljanje tog posla, kao i osiguranici - osobe s invaliditetom: osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti, slijepe osobe, gluhe osobe, gluhoslijepe osobe, osobe oboljele od reumatoidnog artritisa i drugih sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva (ankilozantni spondilitis, psorijatični artritis, seronegativni artritis sistemski eritemski lupus, sklerodermija i polimiozitis/dermatomiozitis), osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica te osobe s Downovim sindromom, osim prava

propisanih ovim Zakonom, ostvaruju prava i prema posebnom zakonu.

6.2. Prava na osnovi smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog gubitka radne sposobnosti i potpunog gubitka radne sposobnosti

Smanjenje radne sposobnosti prema ovom Zakonu postoji kada se kod osiguranika, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju koje se e mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost smanji za više od polovice u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja.

Preostala radna sposobnost postoji kada je kod osiguranika nastalo smanjenje radne sposobnosti kako je naprijed navedeno, ali se s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima.

Djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjene radne sposobnost, a s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima, ali može raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične razine obrazovanja koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima.

Potpuni gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak radne sposobnosti bez preostale radne sposobnosti.

Uzroci smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti su bolest, ozljeda izvan rada ili profesionalna bolest.

6.3. Invalidska mirovina

Da bi osiguranik mogao ostvariti pravo na invalidsku mirovinu moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

- postojanje djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti
- uvjet staža

Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

Ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti nastao zbog bolesti i/ili ozljede izvan rada prije navršenih 65 godina života, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Iznimno od navedenog, pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti stječe osiguranik, i to:

- kod kojeg je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti prije 35. godine života, a ima završen preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij (viša stručna sprema stečena prema ranijim propisima), ako je do dana nastanka potpunog gubitka radne sposobnosti navršio staž osiguranja od najmanje dvije godine, a osiguranik koji ima završen preddiplomski ili diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij (visoka stručna sprema stečena prema prijašnjim propisima), ako je do dana nastanka potpunog gubitka radne sposobnosti navršio jednu godinu staža osiguranja i ako je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja,
- kod kojeg je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti prije 30. godine života, ako je navršio najmanje jednu godinu staža

osiguranja i ako je taj potpuni gubitak radne sposobnosti nastao za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.

6.4. Što se uzima u radni vijek

Kao radni vijek uzima se broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20. godine života, a odnosi se na broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Osiguraniku koji je nakon navršene 20. godine života završio preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij (viša stručna sprema stečena prema ranijim propisima), radni vijek računa se od navršene 23. godine života, a osiguraniku koji je završio preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij (visoka stručna sprema stečena prema ranijim propisima) - od navršene 26. godine života.

Razdoblje radnog vijeka skraćuje se za stvarno razdoblje koje je osiguranik:

- proveo na dragovoljnom vojnom osposobljavanju ili obveznom služenju vojnog roka
- u razdoblju nakon prestanka pojedinog osiguranja do novoga osiguranja bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

Ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti osiguranika nastao zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Cjelokupnu medicinsku dokumentaciju priprema doktor medicine i zajedno je sa svojim mišljenjem dostavlja HZMO-u radi

ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu ili profesionalnu rehabilitaciju.

6.5. Privremena invalidska mirovina

Invalid rada koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobio za rad za druge poslove, a nakon završene rehabilitacije je dugotrajno bio nezaposlen, ako mu nije osiguran odgovarajući posao za koji se rehabilitacijom osposobio, ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu pod uvjetom da je u neprekidnom trajanju od najmanje pet godina nakon završetka rehabilitacije bio nezaposlen i da je nezaposlenost trajala do navršene 58. godine života.

Invalid rada koji je završio profesionalnu rehabilitaciju i koji je nakon iste nastavio raditi pa naknadno ostao nezaposlen ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu ako je na poziv nadležne službe za zapošljavanje bez odgađanja prihvatio ponudu o radu, odnosno ako nije odbio ponuđeni posao. Razdoblje povremenog rada u ukupnom trajanju od šest mjeseci ne smatra se prekidom nezaposlenosti.

Invalid rada prema ovom Zakonu je osiguranik koji je na osnovi smanjenja uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti ostvario pravo na invalidsku mirovinu ili pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

Osiguranik ostvaruje pravo na privremenu invalidsku mirovinu na osobni zahtjev od dana podnošenja zahtjeva ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenog roka, osiguranik ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag ali najranije od dana ispunjenja uvjeta.

Prava stečena na osnovi smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti traju dok postoji takvo stanje radne sposobnosti prema kojem je pravo određeno.

Pravo na naknadu plaće u vezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju osiguraniku pripada:

- za vrijeme čekanja na profesionalnu rehabilitaciju,
- za vrijeme trajanja profesionalne rehabilitacije,
- za vrijeme čekanja zaposlenja nakon završene profesionalne rehabilitacije, ali najduže 12 mjeseci, odnosno 24 mjeseca, ovisno o uzroku smanjenja radne sposobnosti, pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi zapošljavanja kojoj se i dalje redovito prijavljuje.

Invalidu rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju zbog ozljeda izvan rada ili bolesti naknada plaće za vrijeme profesionalne rehabilitacije ne može iznositi manje od najnižeg mjesečnog iznosa bruto plaće koja radniku pripada za rad u punom radnom vremenu, određenog propisom kojim se određuje visina minimalne plaće.

Za vrijeme zaposlenja ili drugog svojstva koje je osnova osiguranja prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, postupak za ostvarivanje prava na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti može se pokrenuti na zahtjev osiguranika i prijedloga izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite nakon završetka liječenja odnosno nakon završene zdravstvene rehabilitacije. Zahtjev se podnosi HZMO-u, a vještačenje obavljaju vještaci Jedinog tijela vještačenja u Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (Zavod za vještačenje).

6.6. Kontrolni pregled

Osiguranik ili korisnik invalidske mirovine kojem je utvrđena smanjena radna sposobnost uz preostalu radnu sposobnost, djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti podliježe obveznom kontrolnom pregledu koji se mora obaviti najkasnije u roku od 3 godine od dana utvrđene smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, ali ne kasnije od šest mjeseci prije navršene dobi za starosnu mirovinu.

U postupku nadzora i kontrole također je moguć kontrolni pregled. Ako se korisnik prava ne odazove na kontrolni pregled na koji je uredno pozvan, a za to nema opravdan razlog (bolest, smrt člana obitelji, neodgodivo putovanje i drugi opravdan razlog), obustavlja se isplata mirovine, odnosno novčanog primanja iz mirovinskog osiguranja s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja o obustavi isplate.

Korisniku invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti koji se zaposli, odnosno stekne svojstvo osiguranika prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, isplata mirovine obustavlja se i obvezno podliježe kontrolnom pregledu. Ako se kod osiguranika utvrdi poboljšanje zdravstvenog stanja odnosno da nema invalidnosti, osiguranik gubi pravo na invalidsku mirovinu.

Kontrolnom pregledu podliježe i korisnik prevedene invalidske mirovine u starosnu mirovinu koji se zaposli, odnosno stekne svojstvo osiguranika prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. Za vrijeme zaposlenja isplata mirovine se obustavlja i miruje. Ako se kod osiguranika utvrdi poboljšanje zdravstvenog stanja te da nema invalidnosti gubi pravo na invalidsku, odnosno prevedenu starosnu mirovinu.

6.7. Naknada za tjelesno oštećenje

Tjelesno oštećenje postoji kada kod osiguranika nastane gubitak, značajnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtjeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira na to uzrokuje li ono ili ne uzrokuje smanjenje ili gubitak radne sposobnosti.

Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojega tjelesno oštećenje od najmanje 30% nastane kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Vrste tjelesnih oštećenja i postoci tih oštećenja, na osnovi kojih se stječe pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja, utvrđuje se posebnim propisom.

Ako osiguranik za isti slučaj tjelesnog oštećenja stekne pravo na naknadu prema ovome Zakonu i pravo na naknadu prema drugim propisima može koristiti samo jedno od tih prava, prema vlastitom izboru.

Naknada zbog tjelesnog oštećenja određuje se ovisno o postotku tjelesnog oštećenja u odgovarajućem postotku od osnovice i iznosi:

- zbog tjelesnog oštećenja od 100%, stupanj 1, naknada u postotku od osnovice iznosi 40%,
- zbog tjelesnog oštećenja od 90%, stupanj 2, naknada u postotku od osnovice iznosi 36%,
- zbog tjelesnog oštećenja od 80%, stupanj 3, naknada u postotku od osnovice iznosi 32%,
- zbog tjelesnog oštećenja od 70%, stupanj 4, naknada u postotku od osnovice iznosi 28%,
- zbog tjelesnog oštećenja od 60%, stupanj 5, naknada u postotku od osnovice iznosi 24%,
- zbog tjelesnog oštećenja od 50%, stupanj 6, naknada u postotku od osnovice iznosi 20%,
- zbog tjelesnog oštećenja od 40%, stupanj 7, naknada u postotku

od osnovice iznosi 16%,
- zbog tjelesnog oštećenja od 30%, stupanj 8, naknada u postotku od osnovice iznosi 12%.

Osnovica za određivanje novčane naknade zbog tjelesnog oštećenja, koje je nastalo zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti od 1.01.2020. iznosi 1.567,90 kn.

Naknada zbog tjelesnog oštećenja usklađuje se na isti način kao i mirovine.

Osiguranik ima pravo na naknadu od dana nastanka tjelesnog oštećenja ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana nastanka tjelesnog oštećenja. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenog roka, osiguranik ima pravo na naknadu od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

6.8. Obiteljska mirovina

Članovi obitelji umrlog osiguranika imaju pravo na obiteljsku mirovinu pod uvjetima kako je to propisano odredbom članka 65. Zakona o mirovinskom osiguranju.

Za izdvojiti je:

- dijete kod koga nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti do dobi od 18 godina ima pravo na obiteljsku mirovinu za vrijeme dok traje potpuni gubitak radne sposobnosti ,
- dijete kod kojega nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti nakon dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu, a prije smrti osiguranika ili korisnika prava, ima pravo na obiteljsku mirovinu ako ga je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do njegove smrti,
- dijete kod kojega je tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu

nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti, zadržava pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji potpuni gubitak radne sposobnosti

Iznimno od navedenog pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti roditelja ima i dijete sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, neovisno o tome je li ga osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti.

Ako korisnik stupi u radni odnos ili počne obavljati djelatnost kao osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti po osnovi koje postoji obveza na mirovinsko osiguranje prema ovom Zakonu, isplata obiteljske mirovine se obustavlja. Nakon prestanka obveznog osiguranja ponovno se uspostavlja isplata obiteljske mirovine.

Dijete sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom koja prije smrti roditelja stupi u radni odnos ili počne obavljati djelatnost po osnovi koje postoji obveza osiguranja prema ovom Zakonu, nakon smrti roditelja ima pravo na obiteljsku mirovinu.

Status djeteta osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnošću dokazuje se pravomoćnim rješenjem nadležnog tijela o pravu na osposobljavanje za rad ili rješenjem o pravu na posebne programe odgoja i obrazovanja prema posebnim propisima.

Stupanjem u brak, odnosno postojanjem izvanbračne zajednice ne gube pravo na obiteljsku mirovinu.

6.9. Naknada putnih troškova

Invalid rada kojemu je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima pravo na naknadu putnih troškova kada ga Zavod uputi u drugo mjesto radi profesionalne rehabilitacije.

Naknada putnih troškova obuhvaća naknadu za troškove prijevoza i naknadu za troškove prehrane i smještaja i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

Ove naknade izuzimaju se od ovrhe.

Zavod za mirovinsko osiguranje svojim općim aktom utvrđuje vrstu i način uporabe prijevoznog sredstva, uzimajući u obzir zdravstveno stanje osiguranika i dužinu puta te potanje uvjete i način ostvarivanja navedene naknade.

6.10. Davanje punomoći

Korisnik mirovine može ovlastiti opunomoćenika da u njegovo ime prima mirovinu, odnosno naknadu zbog tjelesnog oštećenja.

Takva punomoć koja je dostavljena Zavodu vrijedi jednu godinu.

Kada je korisnik mirovine stavljen pod skrbništvo, kao osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti ili lišena poslovne sposobnosti glede raspolaganja prihodima, Zavod njegovu mirovinu isplaćuje u skladu s odlukom nadležnog centra za socijalnu skrb.

Korisnik mirovine smješten u ustanovu za zbrinjavanje starijih i nemoćnih osoba može ovlastiti Zavod da njegovu mirovinu isplaćuje na račun odnosno ustanove u svrhu pokrića troškova smještaja u ustanovi.

Korisnik prava, opunomoćenik, centar za socijalnu skrb, odnosno ustanova za zbrinjavanje starijih i nemoćnih osoba dužni su u roku od 15 dana prijaviti Zavodu svaku promjenu nastalu u osobnim ili u stvarnim okolnostima koja utječe na pravo ili na opseg korištenja toga prava.

7. STAŽ MIROVINSKOG OSIGURANJA S POVEĆANIM TRAJANJEM (BENEFICIRANI RADNI STAŽ)

Temeljem Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (Narodne novine broj 115/18) staž osiguranja s povećanim trajanjem, između ostalih, računa se osiguranicima - osobama s invaliditetom: osobama s invaliditetom: osobama oboljelim od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljelima od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti, slijepim osobama, gluhim osobama, gluhoslijepim osobama, osobama oboljelih od reumatoidnog artritisa i drugih sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva (ankilozantni spondilitis, psorijatični artritis, seronegativni artritis sistemski eritemski lupus, sklerodermija i polimiozitis/dermatomiozitis), osobama kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica te osobama s Downovim sindromom.

Svojstvo osiguranika - osobe s invaliditetom, ako im zdravstveno stanje uzrokuje trajne posljedice za život i rad, utvrđuje se rješenjem Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom prema odredbama općeg propisa o mirovinskom osiguranju na zahtjev osiguranika - osobe s invaliditetom.

Osiguranicima - navedenim osobama s invaliditetom svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa se kao 15 mjeseci.

8. PRAVO NA DOPLATAK ZA DJECU

Zakonom o doplatku za djecu (Narodne novine broj 94/01, 138/06, 107/07, 37/08,61/11, 112/12, 82/15, 58/18) regulirano je pravo na doplatak za djecu, koje je novčano primanje koje koristi roditelj ili druga osoba određena ovim Zakonom, radi potpore uzdržavanja i odgoja djece.

Pravo na doplatak za djecu može ostvariti roditelj, posvojitelj, skrbnik, očuh, maćeha, baka, djed i osoba kojoj je, na temelju rješenja nadležnog tijela za poslove socijalne skrbi, dijete povjereno na čuvanje i odgoj za svu djecu koju uzdržava, pod uvjetima utvrđenim Zakonom. Korisnik doplatka za djecu može biti i punoljetno dijete bez oba roditelja koje je na redovitom školovanju. Doplatak za djecu pripada za djecu rođenu u braku, izvan braka, za posvojenu djecu ili pastorčad, za uzdržavanu unučad i drugu djecu bez roditelja.

Pravo na doplatak za djecu stječe korisnik pod uvjetom:

- da mu ukupni dohodak ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi 70% proračunske osnovice
- da živi u kućanstvu s djetetom.

Korisniku uz utvrđeni iznos doplatka za djecu pripada i dodatak u iznosu po 500,00 kn za treće i četvrto dijete.

Doplatak za djecu pripada do navršene 15. godine života djeteta, odnosno do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 15 godina života, a nakon toga ako je razlog pohađanja osnovne škole nakon 15. godine života kasniji upis u prvi razred osnovne škole ili gubitak razreda zbog zdravstvenih razloga, odnosno duže bolesti.

Doplatak pripada za dijete u srednjoj školi do završetka tog školovanja, ali najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 19 godina života. Iznimno, ako pohađa srednju školu u kojoj srednjoškolsko obrazovanje traje pet godina, doplatak za djecu pripada do završetka redovitog školovanja u srednjoj školi, a

najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 20 godina života.

Iznimka je određena za djecu s oštećenjem zdravlja, utvrđenim prema propisima iz socijalne skrbi, za koju doplatak pripada i nakon navršene 19. godine, ali najduže do 21. godine života.

Pravo na doplatak za djecu koja nisu završila školu u predviđenom roku zbog bolesti produžuje se i preko godina do kojih im pripada doplatak, a najduže do 21. godine života.

Djetetu s težim oštećenjem zdravlja, utvrđenim prema posebnim propisima, pripada doplatak za djecu do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina života.

Pravo na doplatak za dijete s težim ili teškim invaliditetom, utvrđenim prema posebnim propisima, pripada od dana podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na doplatak i traje sve dok invaliditet postoji.

8.1. Kada ne pripada doplatak za djecu

Doplatak za djecu ne pripada za vrijeme dok je djetetu na teret sredstava iz državnog proračuna, odnosno proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguran stalan smještaj u ustanovi prema posebnim propisima.

Doplatak za djecu ne pripada za vrijeme dok se dijete nalazi na školovanju u inozemstvu osim ako međunarodnim ugovorom ili pravilima EU-e u koordinaciji sustava socijalne sigurnosti nije drukčije određeno.

Stupanjem djeteta u brak, prestaje pravo na doplatak za djecu za to dijete.

8.2. Određivanje svote doplatka za djecu za dijete s težim ili teškim invaliditetom

Za dijete s težim ili teškim invaliditetom prema propisima iz socijalne skrbi, doplatka za djecu određuje se u svoti od 25% od proračunske osnovice, neovisno o ukupnom dohotku po članu kućanstva mjesečno (članak 22 Zakona)..

Postupak u ostvarivanju prava na doplatka za djecu pokreće se zahtjevom.

Pravo na doplatka za dijete s težim ili teškim invaliditetom pripada pod uvjetom da je invaliditet nastao prije 18. godine života ili za vrijeme redovitog školovanja, utvrđenim prema posebnim propisima pripada doplatka za djecu od dana podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na doplatka za djecu sve dok taj invaliditet postoji (članak 12 Zakona).

Oštećenje zdravlja djeteta i teži ili teški invaliditet, na osnovi kojeg se ostvaruje doplatka po povoljnijim uvjetima, dokazuje se nalazom i mišljenjem nadležnog tijela vještačenja.

Postupak za vještačenje djeteta pokreće područna služba/ured Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje službenim putem ako je u zahtjevu za ostvarivanje prava navedeno da dijete za koje se traži doplatka ima oštećenje zdravlja.

8.3. Određivanje svote doplatka za djecu

Pravo na doplatka za djecu stječe korisnik ako mu ukupni dohodak, ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi 70% proračunske osnovice.

Proračunska osnovica za 2020. godinu iznosi 3.326,00 kn (koliko je iznosio i za prethodnu).

Dohodovni cenzus (70% od proračunske osnovice) iznosi 2.328,20 kn.

- za korisnike koji ostvaruju pravo prema članku 22 Zakona o doplatku za djecu (za djecu s teškoćama u razvoju) svota doplatka iznosi 831,50 kn.

9. SOCIJALNA SKRB

Prava u sustavu socijalne skrbi, temeljem Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine broj 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17. i 98/19.) su:

- zajamčena minimalna naknada
- naknada za troškove stanovanja
- pravo na troškove ogrjeva
- naknada za osobne potrebe korisnika smještaja
- jednokratne naknade
- naknade u vezi s obrazovanjem
- osobna invalidnina
- doplatak za pomoć i njegu
- status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja
- naknada do zaposlenja
- socijalne usluge
- naknada za ugroženog kupca energenata

Centar za socijalnu skrb rješenjem odlučuje o priznavanju prava u sustavu socijalne skrbi na naknadu za osobne potrebe korisnika smještaja, jednokratnu naknadu, naknade u vezi s obrazovanjem, osobnu invalidninu, doplatak za pomoć i njegu, status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja, naknadu do zaposlenja te socijalne usluge.

9.1. Osobna invalidnina

Pravo na osobnu invalidninu priznaje se osobi s teškim invaliditetom ili drugim teškim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju, u svrhu zadovoljavanja njezinih životnih potreba za uključivanje u svakodnevni život zajednice

Kome se ne može priznati pravo

- osobi koja osobnu invalidninu ostvaruje po drugoj osnovi,
- osobi koja ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, osim stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za uključivanje u zajednicu,
- osobi koja ima u vlasništvu poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti,
- djetetu ili odrasloj osobi kojoj je priznata usluga smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi ili drugim propisima.

Pravo na osobnu invalidninu ne može se priznati osobi kojoj je priznato pravo na doplatak za pomoć i njegu sukladno odredbama ovoga Zakona ili na temelju drugih propisa.

Iznos osobne invalidnine

- za osobu koja nema vlastiti prihod osobna invalidnina iznosi 1.500,00 kn mjesečno (300% osnovice)
- ako osoba ostvaruje prihod po bilo kojoj osnovi, osobna invalidnina utvrđuje se kao razlika između iznosa 300% osnovice i prosječnog prihoda ostvarenog u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev, odnosno u kojem je pokrenut postupak po službenoj dužnosti. U prihod se ne uračunava zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja koja je ostvarena na temelju Zakona o socijalnoj skrbi, mirovina do iznosa najniže, odnosno minimalne mirovine ostvarene za 40 godina mirovinskog staža, novčana sredstva korisnika zajamčene minimalne naknade koji sudjeluje u radovima za opće dobro,

ostvarene po osnovi zaposlenja u javnom radu, ortopedski dodatak, sredstva za uzdržavanje koje dijete ostvaruje na temelju propisa o obiteljskim odnosima, stipendija za školovanje učenika ili studenta dok traje redovito školovanje ili studiranje i doplatak za djecu. Od kada se priznaje pravo

-pravo na osobnu invalidninu priznaje se s danom podnošenja zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti, a isplaćuje se mjesečno.

Mirovanje prava

- korisniku osobne invalidnine koji se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru, na izdržavanju kazne zatvora, te boravku u inozemstvu u neprekidnom trajanju dužem od dva mjeseca.

- Centar za socijalnu skrb rješenjem o mirovanju prava na osobnu invalidninu obustavlja isplatu osobne invalidnine dok mirovanje prava na osobnu invalidninu traje.

Centar za socijalnu skrb donosi rješenje o prestanku mirovanja prava na osobnu invalidninu i nastavku isplate osobne invalidnine s danom prestanka okolnosti zbog kojih je pravo mirovalo.

9.2. Pravo na doplatak za pomoć i njegu

Kome se priznaje pravo

- osobi koja ne može sama udovoljiti osnovnim životnim potrebama uslijed čega joj je prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe u organiziranju prehrane, pripremi i uzimanju obroka, nabavi namirnica, čišćenju i pospremanju stana, oblačenju i svlačenju, održavanju osobne higijene, kao i obavljanju drugih osnovnih životnih potreba.

Kome i u kojim slučajevima se ne može priznati pravo

- osobi koja ima sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju
- osobi koja ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, osim stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za pomoć i njegu
- osobi koja ima u vlasništvu poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti
- ako prosječni mjesečni prihod samca prelazi iznos od 1.250,00 kn (250% osnovice, osnovica iznosi 500,00 kn), odnosno ako prosječni mjesečni prihod članova kućanstva prelazi iznos od 1.000,00 kn (200% osnovice) u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev, odnosno pokrenut postupak po službenoj dužnosti
- osobi koja doplatka za pomoć i njegu može ostvariti po posebnom propisu
- osobi kojoj je priznato pravo na osobnu invalidninu po Zakonu o socijalnoj skrbi ili na temelju drugih propisa
- osobi kojoj je osiguran smještaj u ustanovi socijalne skrbi i kod drugih pružatelja socijalnih usluga, u zdravstvenoj ili u drugoj ustanovi, odnosno organizirano stanovanje sukladno odredbama ovoga Zakona ili drugim propisima.

Od kada se priznaje pravo

- s danom podnošenja zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

Iznosi doplatka za pomoć i njegu

Može se priznati u punom ili smanjenom iznosu, ovisno o tome postoji li prijevika potreba pomoći i njege druge osobe u punom ili smanjenom opsegu:

- u punom opsegu 600.00 kn (120% osnovice)
- u smanjenom opsegu 420,00 kn (84% osnovice)

Iznimke

Pravo na doplatak za pomoć i njegu u punom iznosu, neovisno o vlasništvu stana, kuće, poslovnog prostora i visini prosječnog mjesečnog prihoda ima:

- osoba s težim invaliditetom
- osoba s težim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju
- slijepa, gluha i gluhoslijepa osoba koja nije osposobljena za samostalan život i rad.

Pravo na doplatak za pomoć i njegu u smanjenom iznosu, neovisno o vlasništvu stana, kuće, poslovnog prostora i visini prosječnog mjesečnog prihoda ima:

- slijepa, gluha i gluhoslijepa osoba koja je osposobljena za samostalan život i rad
- osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti.

Pravo za doplatak za pomoć i njegu nema dijete čiji roditelj koristi roditeljski ili roditeljski dopust ili mirovanje radnog odnosa do treće godine života tog djeteta po posebnim propisima.

Dijete za koje roditelj koristi pravo na rad s polovicom punog radnog vremena, rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopust ili rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta s težim smetnjama u razvoju po posebnim propisima, može ostvariti pravo na doplatak za pomoć i njegu u smanjenom iznosu ako ispunjava uvjete propisane Zakonom o socijalnoj skrbi.

Mirovanje prava

- za vrijeme koje korisnik provodi u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi dulje od 15 dana.

- Centar za socijalnu skrb rješenjem o mirovanju prava na doplatu za pomoć i njegu obustavlja njegovu isplatu, te donosi rješenje o prestanku mirovanja prava na doplatu za pomoć i njegu i nastavku njegove isplate s danom prestanka okolnosti zbog kojih je pravo mirovalo.

Napomena

Korisniku prava na doplatu za pomoć i njegu iznimno se može priznati i usluga pomoći u kući u organiziranju prehrane, pripremi i uzimanju obroka, nabavi namirnica, čišćenju i pospremanju stana, oblačenju i svlačenju, održavanju osobne higijene i obavljanju drugih osnovnih životnih potreba, a koje mu ne mogu pružiti članovi obitelji.

9.3. Pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja

Kome se priznaje pravo na status roditelja njegovatelja

jednom od roditelja djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom koje ispunjava jedan od uvjeta:

- potpuno je ovisno o pomoći i njezi druge osobe jer mu je zbog održavanja života potrebno pružanje specifične njege izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za koju je prema preporuci liječnika roditelj osposobljen

- u potpunosti je nepokretno i uz pomoć ortopedskih pomagala
- ima više vrsta teških oštećenja (tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili osjetilnih), zbog kojih je potpuno ovisno o pomoći i njezi druge osobe pri zadovoljavanju osnovnih životnih potreba

- oba roditelja ako u obitelji ima dvoje ili više djece s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom koji ispunjavaju gore navedene uvjete

- bračnom ili izvanbračnom drugu, formalnom ili neformalnom životnom partneru osobe s invaliditetom.

Iznimno:

- kada su roditelji djeteta s teškoćama u razvoju umrli ili ni jedan od roditelja ne živi s djetetom i o njemu se ne brine, ili živi s djetetom ali nije u mogućnosti pružiti mu potrebnu njegu zbog svog psihofizičkog stanja, status njegovatelja može se priznati jednom od članova obitelji s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Pravo na status roditelja njegovatelja, umjesto roditelja, može se priznati i bračnom ili izvanbračnom drugu roditelja djeteta s teškoćama u razvoju, ili roditelja osobe s invaliditetom s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Ako u jednoroditeljskoj obitelji ima doje ili više djece s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom, status roditelja njegovatelja može se priznati, osim roditelja i jednom od članova obitelji s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Kada se ne priznaje pravo

- ako je djetetu s teškoćama u razvoju ili osobi s invaliditetom osigurana usluga smještaja, organiziranog stanovanja, poludnevnog ili cjelodnevnog boravka u skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi
- za vrijeme dok jedan roditelj koristi roditeljski ili posvojiteljski dopust za dijete, drugom roditelju ne može se priznati status roditelja njegovatelja za isto dijete.

Priznavanje prava u slučajevima kada dijete s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom boravi u predškolskoj, obrazovnoj ili zdravstvenoj ustanovi, domu socijalne skrbi, centru za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluge:

- pravo se priznaje kada dijete s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom boravi manje od četiri sata dnevno u predškolskoj, obrazovnoj ili zdravstvenoj ustanovi, domu socijalne skrbi ili kod drugog pružatelja usluga boravka

- iznimno pravo na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja se priznaje kada dijete s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom u predškolskoj, obrazovnoj ili zdravstvenoj ustanovi, domu socijalne skrbi, centru za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluge boravka boravi četiri i više sati dnevno ako mu roditelj ili njegovatelj tijekom boravka pruža usluge pomoći i njege

Naknada

- 2.500,00 kuna (pet osnovica) te prava iz mirovinskoga osiguranja, zdravstvenog osiguranja i prava za vrijeme nezaposlenosti, kao zaposlena osoba prema posebnim propisima

- osnovica za uplatu doprinosa je najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za tekuću godinu

- pravo na naknadu pripada i za vrijeme privremene nesposobnosti za pružanje njege zbog bolesti; tijekom odmora, kada ne obavlja poslove njegovatelja, a djetetu je osiguran privremeni smještaj tijekom godišnjeg odmora roditelja njegovatelja po odredbama Zakona o socijalnoj skrbi, te ako je dijete na bolničkom liječenju najduže dva mjeseca.

Pravo na odmor

- roditelj njegovatelj, odnosno njegovatelj može koristiti odmor u trajanju do četiri tjedna tijekom godine

- za vrijeme korištenja odmora roditelju njegovatelju/njegovatelju pripada pravo na naknadu

Kada prestaje pravo

- na zahtjev roditelja njegovatelja ili njegovatelja

- ako roditelj njegovatelj ili njegovatelj nije u mogućnosti pružati potrebnu njegu zbog svojeg psihofizičkoga stanja

- ako roditelj njegovatelj ili njegovatelj zbog neopravdanih razloga ne obavlja poslove njegovatelja

- ako se roditelj njegovatelj ili njegovatelj nalazi u pritvoru, odnosno istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne zatvora u trajanju duljem od dva mjeseca
- kada roditelj njegovatelj ili njegovatelj navrší 65 godina života, osim u slučaju ako se pružanje pomoći i njege ne može osigurati putem članova obitelji s kojim živi u obiteljskoj zajednici
- smrću djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom, roditelja njegovatelja ili njegovatelja.

9.4. Pravo na naknadu do zaposlenja

Kome se priznaje

- djetetu s teškoćama u razvoju, odnosno osobi s invaliditetom kojima je tjelesno, mentalno, intelektualno ili osjetilno oštećenje utvrđeno sukladno Pravilniku o sastavu i načinu rada tijela vještačenja u postupku ostvarivanja prava iz socijalne skrbi i drugih prava po posebnim propisima, nakon završetka osnovnoškolskog, srednjoškolskog ili visokoškolskog obrazovanja, a najranije s navršениh 15 godina života, ako naknadu za vrijeme nezaposlenosti ne ostvaruje prema drugim propisima, a osoba je evidentirana kao nezaposlena osoba pri nadležnoj službi za zapošljavanje ili ima utvrđenu privremenu nezapošljivost od strane od strane centra za profesionalnu rehabilitaciju

Tko ne može ostvariti pravo

- osoba kojoj je utvrđena potpuna radna nesposobnost temeljem Zakona o socijalnoj skrbi i provedbenih propisa

Iznos naknade

- 350,00 kn mjesečno (70% osnovice)

Kada se ukida pravo

- danom zaposlenja korisnika, a pravo se može ponovo priznati ako zaposlenje prestane neovisno o volji korisnika i ako ne ostvaruje

naknadu za vrijeme nezaposlenosti prema drugim propisima
Napomena

Korisnik naknade do zaposlenja ne može istodobno ostvariti
doplatak za pomoć i njegu na temelju Zakona o socijalnoj skrbi.

10. SOCIJALNE USLUGE

Socijalne usluge prema Zakonu o socijalnoj skrbi su:

- prva socijalna usluga (informiranje, prepoznavanje i početna procjena potreba)
- savjetovanje i pomaganje
- pomoć u kući
- psihosocijalna podrška
- rana intervencija
- pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija)
- boravak
- smještaj
- obiteljska medijacija
- organizirano stanovanje

10.1. Usluga pomoći u kući

Kome se priznaje usluga

- osobi kojoj je zbog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna pomoć druge osobe
- osobi kojoj je zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna pomoć druge osobe ü starijoj osobi kojoj je prema procjeni centra za socijalnu skrb potrebna pomoć druge osobe

Uvjeti za priznavanje prava

- osoba nema mogućnosti da joj pomoć osiguraju roditelj, bračni drug i djeca
- osoba nema sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju
- na području prebivališta osobe moguće je osigurati takvu pomoć pod uvjetima i na način propisan Zakonom o socijalnoj skrbi
- osoba nije otuđila nekretnine ili pokretnine veće vrijednosti u posljednjih godinu dana od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje prava na socijalnu uslugu ili dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti
- prihod samca ili prihod po članu kućanstva u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je pokrenut postupak ne prelazi iznos od 1.500,00 kn (300% osnovice)

Ako prihod samca ili prihod po članu kućanstva prelazi iznos od 1.500,00 kn (300% osnovice), a nije veći od 2.000,00 kn (400% osnovice), korisniku koji ispunjava ostale gore navedene uvjete priznaje se pravo na 50% cijene troškova usluge pomoći u kući.

Što obuhvaća pomoć u kući

- organiziranje prehrane (priprema ili nabava i dostava gotovih obroka u kuću)
- obavljanje kućnih poslova (dostava živežnih namirnica, pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa, pospremanje stana, donošenje vode, ogrjeva i slično, organiziranje pranja i glačanja rublja, nabava lijekova i drugih potrepština i dr.)
- održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba)
- zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba

Tko može pružati uslugu

- centri za pomoć u kući, domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te

obrtnici koji pružaju socijalne usluge te fizičke osobe koje usluge pomoći u kući obavljaju kao profesionalnu djelatnost.

10.2. Psihosocijalna podrška

Što je psihosocijalna podrška

- socijalna usluga koja podrazumijeva rehabilitaciju koja potiče razvoj kognitivnih, funkcionalnih, komunikacijskih ili socijalnih vještina korisnika
- može se pružati individualno i u grupi

Kome se priznaje usluga

- djetetu s teškoćama u razvoju, odrasloj osobi s invaliditetom, ovisniku, žrtvi obiteljskog nasilja te svim drugim osobama u potrebi, prema procjeni stručnog tima nadležnog centra za socijalnu skrb

Tko može pružati uslugu

- domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici koji pružaju socijalne usluge

Gdje se pruža podrška

- u obitelji korisnika odnosno udomiteljskoj obitelji ili
- kod pružatelja usluga (domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici koji pružaju socijalne usluge).

Trajanje podrške

- u obitelji korisnika ili udomiteljskoj obitelji do pet sati tjedno
- kod pružatelja usluga do dvanaest sati tjedno, od čega najviše šest sati individualno, a ostalo u grupi
- djetetu s teškoćama u razvoju, odnosno odrasloj osobi s invaliditetom iz jednoroditeljske obitelji čijem je roditelju priznato pravo na status roditelja njegovatelja usluga se može priznati u obitelji korisnika do pet sati tjedno, a kod pružatelja usluga do

osamnaest sati tjedno, od čega najviše šest sati individualno, a ostalo u grupi

Napomena

- Centar za socijalnu skrb priznaje pravo na uslugu na temelju prethodno pribavljenog mišljenja pružatelja usluga o vrsti, trajanju i učestalosti usluge.

10.3. Usluge rane intervencije

Što je rana intervencija

- socijalna usluga koja obuhvaća stručnu poticajnu pomoć djeci i stručnu i savjetodavnu pomoć njihovim roditeljima, uključujući i druge članove obitelji te udomitelja za djecu, kod nekog utvrđenog razvojnog rizika ili razvojne teškoće djeteta

Kome se pruža

- djeci i roditeljima, odnosno udomiteljima za djecu u njihovoj obitelji ili kod pružatelja usluge, radi uključivanja djeteta u širu socijalnu mrežu, ako se takva usluga ne osigurava u okviru zdravstvene djelatnosti

- djetetu kod kojeg je u ranoj dobi utvrđeno odstupanje u razvoju, razvojni rizik ili razvojne poteškoće, u pravilu do navršene 3. godine života, a najdulje do navršene 7. godine života djeteta i njegovim roditeljima, odnosno udomiteljima radi uključivanja djeteta.

Tko pruža uslugu

- domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici koji pružaju socijalne usluge.

Gdje se pruža usluga

- u obitelji korisnika, odnosno u udomiteljskoj obitelji te kod pružatelja usluga

Trajanje podrške

- do pet sati tjedno

Napomene

Nakon prethodno pribavljenog mišljenja liječnika specijalista neonatologa ili pedijatra, a iznimno liječnika druge odgovarajuće specijalizacije, centar za socijalnu skrb traži ocjenu pružatelja usluge o trajanju i učestalosti pružanja usluge te rješenjem priznaje pravo na pružanje usluge. Korisnik kojemu se pruža rana intervencija ne može istodobno koristiti usluge psihosocijalne podrške.

10.4. Pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija)

Kome se pruža

- odgajateljima, učiteljima i nastavnicima u predškolskim i školskim ustanovama radi uključivanja djeteta s teškoćama u razvoju ili mlađe punoljetne osobe s invaliditetom u programe redovitih predškolskih ili školskih ustanova (integracija).

Tko pruža uslugu

- domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici koji pružaju socijalne usluge djeci s teškoćama u razvoju i mlađim punoljetnim osobama s invaliditetom.

Trajanje podrške

- do pet sati tjedno

Napomena

Centar za socijalnu skrb priznaje uslugu nakon prethodno pribavljenog mišljenja predškolske ili školske ustanove i pružatelja usluge o trajanju i učestalosti pružanja usluge.

10.5. Boravak

Što je boravak

- socijalna usluga koja obuhvaća cjelodnevni i poludnevni boravak
- cjelodnevni boravak može trajati od 6 do 10 sati dnevno
- poludnevni boravak može trajati od 4 do 6 sati dnevno

Što se osigurava uslugom boravka

- zadovoljavanje životnih potreba korisnika pružanjem usluga prehrane, održavanja osobne higijene, brige o zdravlju, čuvanja, odgoja, njege, radnih aktivnosti, psihosocijalne rehabilitacije, organiziranja slobodnog vremena, organiziranog prijevoza, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika.

Trajanje

- može se priznati jedan dan u tjednu, više dana u tjednu ili tijekom svih radnih dana u tjednu

Tko pruža uslugu

- domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici koji pružaju socijalne usluge te fizičke osobe koje usluge pomoći u kući obavljaju kao profesionalnu djelatnost.

10.6. Smještaj

Što je smještaj

- socijalna usluga koja može obuhvatiti uslugu stanovanja, prehrane, njege, brige o zdravlju, socijalnog rada, psihosocijalne rehabilitacije, fizikalne terapije, radne terapije, radnih aktivnosti, aktivnog provođenja vremena, odgoja i obrazovanja, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika
- može obuhvatiti i pripremu korisnika za povratak u vlastitu obitelj, udomiteljsku obitelj ili za samostalan život te pripremu djeteta za posvojenje ili smještaj u udomiteljsku obitelj ili za samostalan život te pripremu djeteta za posvojenje ili smještaj u udomiteljskoj obitelji

- može se priznati kao privremeni smještaj ili dugotrajni te se može priznati tijekom svih dana u tjednu ili tijekom pet radnih dana.

Privremeni smještaj

- priznaje se u kriznim situacijama, radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa, radi smještaja djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi i u drugim slučajevima propisanim Zakonom o socijalnoj skrbi.

Privremeni smještaj u kriznim situacijama

- priznaje se djetetu koje se zatekne bez nadzora roditelja ili u skitnji, odrasloj osobi koja se zatekne izvan mjesta prebivališta ili boravišta, odnosno nema prebivališta ili boravišta i nije u stanju brinuti se o sebi, beskućniku, trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta, djeci i odraslim osobama - žrtvama obiteljskog nasilja i žrtvama trgovanja ljudima, odraslim osobama kojima je ugrožen život, zdravlje i sigurnost uslijed bolesti, nemoći, ovisnosti ili socijalne isključenosti.

Ova vrsta smještaja može trajati dok se ne ostvari povratak u vlastitu ili udomiteljsku obitelj ili se smještaj ne osigura na drugi način, a najdulje do 6 mjeseci.

Iznimno, može trajati do godinu dana i to:

- trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta, koji nema stan, odnosno nema osigurano stanovanje ili zbog poremećenih odnosa u obitelji ne može ostati s djetetom u obitelji
- djetetu i odrasloj osobi – žrtvama obiteljskog nasilja
- djetetu i odrasloj osobi – žrtvama trgovanja ljudima
- beskućniku.

Privremeni smještaj radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa

- priznaje se djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom, djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi s problemima u ponašanju i osobi ovisnoj o alkoholu, drogi, kockanju i drugim

oblicima ovisnosti, radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa koji obuhvaćaju usluge psihosocijalne rehabilitacije s ciljem usvajanja i razvoja socijalnih vještina

- može se priznati roditelju djeteta s teškoćama u razvoju koje je upućeno na kraći rehabilitacijski program, radi njegovog aktivnog sudjelovanja u provođenju psihosocijalnog programa, prema utvrđenoj procjeni i programu pružatelja usluga, ali najduže do 15 dana tijekom kalendarske godine

- može trajati dok traje potreba, a najduže do:

- godinu dana za dijete s teškoćama u razvoju ili osobu s invaliditetom

- tri godine za dijete i mlađu punoljetnu osobu s problemima u ponašanju i osobu ovisnu o alkoholu, drogi, kockanju i drugim oblicima ovisnosti.

Privremeni smještaj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi

- djetetu, a posebno djetetu mlađem od sedam godina, centar za socijalnu skrb može priznati pravo na privremeni smještaj u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružatelja usluga - udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici koji pružaju socijalne usluge te fizičke osobe koje usluge pomoći u kući obavljaju kao profesionalnu djelatnost, samo u slučaju ako mu se u trenutku nastanka potrebe ne može osigurati smještaj u udomiteljsku obitelj ili obiteljskom domu, dok traje potreba, a najdulje do šest mjeseci, a u slučaju potrebe za pružanjem tretmanskih ili zdravstvenih usluga koje nisu dostupne udomitelju, privremeni smještaj djeteta u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga ili kod drugog pružatelja usluga može trajati dulje od šest mjeseci, a najdulje godinu dana.

Ako interesi djeteta zahtijevaju, usluga privremenog smještaja priznaje se djetetu čiji roditelji zbog bolesti, neriješenog stambenog pitanja ili drugih životnih nedaća privremeno nisu u mogućnosti brinuti se o djetetu. U tom slučaju privremeni smještaj može trajati najdulje godinu dana.

Privremeni smještaj u drugim slučajevima

- priznaje se djetetu i odrasloj osobi radi korištenja odmora njegovog roditelja njegovatelja, odnosno njegovatelja, u ukupnom trajanju od najviše 30 dana tijekom jedne kalendarske godine ili zbog privremene nesposobnosti za pružanje njege zbog bolesti roditelja njegovatelja odnosno njegovatelja dok traje potreba, a najdulje 60 dana tijekom jedne kalendarske godine

- privremeni smještaj u udomiteljsku obitelj tijekom blagdana ili školskih praznika priznaje se djetetu i odrasloj osobi s invaliditetom smještenoj u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici, udruzi, vjerskoj zajednici, kod druge pravne osobe te obrtnika koji pružaju socijalne usluge radi stjecanja iskustva obiteljskog okruženja

- može se priznati djetetu i odrasloj osobi s invaliditetom radi postupne prilagodbe na dugotrajni smještaj izvan vlastite ili udomiteljske obitelji, može trajati dok traje potreba, a najdulje šest mjeseci

- može se priznati djetetu i odrasloj osobi radi pripreme na izvan institucijsku skrb, može trajati dok traje potreba, a najdulje šest mjeseci

- može se priznati djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom najdulje do 21. godine života radi školovanja po posebnom programu izvan mjesta prebivališta, ako se školovanje ne može osigurati u mjestu prebivališta, može trajati dok traje potreba za redovitim školovanjem.

Napomena

Privremeni smještaj u kriznim situacijama i privremeni smještaj radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa ne mogu se pružati u obiteljskom domu.

Dugotrajni smještaj

- priznaje se korisniku kojem je tijekom duljeg vremenskog razdoblja potrebno osigurati intenzivnu skrb i zadovoljavanje drugih životnih potreba.
- djetetu bez roditelja, djetetu koje roditelji zanemaruju ili zlorabe svoje roditeljske dužnosti priznaje se dugotrajni smještaj u udomiteljskoj obitelji, obiteljskom domu ili organiziranom stanovanju.
- osobi s invaliditetom, tjelesnim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjem, sukladno dobi, vrsti i stupnju oštećenja kada nije moguće osigurati skrb u obitelji pružanjem odgovarajućih izvaninstitucijskih oblika skrbi.
- funkcionalno ovisnoj starijoj osobi i teško bolesnoj osobi kojoj je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna stalna pomoć i njega druge osobe.
- osobi nesposobnoj za rad koja se nalazi u posebno teškim životnim prilikama koje se ne mogu otkloniti primjenom drugih prava iz socijalne skrbi ili na drugi način.

Napomena

Dugotrajni smještaj neće se priznati osobi koja ima sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, kojoj pomoć i njegu mogu pružiti članovi obitelji ili se pomoć i njega može osigurati na drugi način.

Tko može pružati uslugu smještaja

- domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici koji pružaju socijalne usluge te fizičke osobe koje usluge pomoći u kući obavljaju kao profesionalnu djelatnost.

10.7. Organizirano stanovanje

Što je organizirano stanovanje?

-socijalna usluga kojom se jednoj ili više osoba tijekom 24 sata dnevno uz organiziranu stalnu ili povremenu pomoć stručne ili druge osobe, u stanu ili izvan stana, osiguravaju osnovne životne potrebe te socijalne, radne, kulturne, obrazovne, rekreacijske i druge potrebe.

Organiziranim stanovanjem smatra se i stanovanje u zajednici stambenih jedinica koje se nalaze na istoj lokaciji.

U jednoj stambenoj jedinici može stanovati najviše osam korisnika.

10.8. Naknada za ugroženog kupca energenata

Tko može ostvariti status ugroženog kupca, odnosno ima pravo na sufinanciranje troškova električne energije

- korisnici zajamčene minimalne naknade
- korisnici osobne invalidnine

Napomena:

Korisniku prava na osobnu invalidninu koji je istovremeno i korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu ili prava na pomoć za održavanje može biti priznato pravo na naknadu za ugroženog kupca energenata samo po jednoj osnovi.

Način ostvarivanja prava statusa ugroženog kupca

- na zahtjev osobe

Centar za socijalnu skrb će na zahtjev osoba koja ispunjava uvjete za stjecanje statusa ugroženog kupca rješenjem kojim

priznaje pravo na naknadu za ugroženog kupca energenata među ostalim:

- utvrditi status ugroženog kupca
- odrediti vrstu i opseg prava koja korisniku pripadaju, odnosno mjesečni iznos naknade za ugroženog kupca energenata te
- odrediti način sudjelovanja u podmirenju troškova energenata, odnosno način isplate naknade za ugroženog kupca energenata.

Ako zbog promijenjenih okolnosti korisnik kojem je priznato pravo na naknadu za ugroženog kupca energenata, više ne ispunjava uvjete za daljnje korištenje prava, centar za socijalnu skrb će rješenjem ukinuti rješenje kojim se priznaje predmetno pravo.

Iznos naknade

- do najviše 200,00 kuna mjesečno

11. ZNAK PRISTUPAČNOSTI

Na temelju Pravilnika o znaku pristupačnosti (Narodne novine broj 78/08 i 87/14), pravo na znak za besplatno parkiranje vozila na posebno označenim parkirališnim mjestima za osobe s invaliditetom imaju:

- osobe sa 80% ili više tjelesnog oštećenja,
- osobe koje imaju najmanje 60% oštećenja donjih ekstremiteta.

Zahtjev za izdavanje znaka pristupačnosti se podnosi županijskom upravnom odjelu za promet prema mjestu prebivališta, odnosno upravnom tijelu Grada Zagreba nadležnom za promet.

Uz zahtjev za izdavanje znaka pristupačnosti treba priložiti:

- administrativnu pristojbu u iznosu od 70,00 kn
- Nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka HZMO za znak pristupačnosti
- fotografiju dimenzije 3,5 x 3 cm 33 7.4.

12. PARKIRALIŠNA MJESTA ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Temeljem Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (Narodne novine broj 78/13) propisano je da na javnom parkiralištu i u javnoj garaži izvodi se 5% pristupačnih parkirališnih mjesta u odnosu na ukupni broj parkirališnih mjesta, ali ne manje od jednoga.

Uz građevinu, odnosno građevinu javne i poslovne namjene, te uz građevine stambene i stambeno – poslovne namjene izvodi se 5% pristupačnih parkirališnih mjesta u odnosu na ukupni broj parkirališnih mjesta, ali ne manje od jednoga.

Parkirališno mjesto mora biti smješteno najbliže pristupačnom ulazu u građevinu te mora omogućavati ispunjavanje uvjeta propisanih člankom 38. Pravilnika.

13. PRISTUPAČNOST GRAĐEVINA

Pristupačnost građevina osobama s invaliditetom regulirana je Zakonom o gradnji (Narodne novine broj 153/13, 208/17, 39/19. i 125/19) i Pravilnikom o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti (Narodne novine broj 78/13) kojima su definirane obveze u vezi s gradnjom novih građevina, kao i obveze u vezi prilagodbe postojećih građevina tijekom njihove rekonstrukcije.

U sklopu Pravilnika objavljen je slikovni prikaz oznaka pristupačnosti, uvjeta uporabe pomagala i elemenata pristupačnosti.

U kojim slučajevima nije potrebno ishoditi građevinsku dozvolu

Za radove na stubama, hodnicima i drugim prostorima na pristupima građevini i unutar građevine, te na javnim površinama radi omogućavanja nesmetanog pristupa i kretanja osoba s teškoćama u kretanju ako se time ne narušava funkcija i namjena

građevine, odnosno ako se ne utječe na ispunjavanje bitnih zahtjeva za građevinu.

Ako se rekonstruira građevina da bi se osobama smanjene pokretljivosti osigurao nesmetani pristup, kretanje, boravak i rad, može se odstupiti od bitnih zahtjeva za građevinu, a prema pribavljenoj suglasnosti Ministarstva, na zahtjev investitora, po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva nadležnog za kulturu (ako se radi o građevini upisanoj u Registar kulturnih dobara RH ili građevini koja se nalazi u kulturno-povijesnoj cjelini) te prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za zaštitu od požara ako se odstupa od temeljitog zahtjeva sigurnosti.

Dužnost pridržavanja propisa

U projektiranju i građenju te izvođenju radova investitor, projektant i izvođač dužni su se pridržavati svih propisa i pravila struke koji se odnose na njihovo građenje te se iste ne smiju projektirati, graditi, odnosno izvoditi ako je to zabranjeno prostornim planom.

Zakon propisuje sankcije za kršenje odredbi o osiguranju nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada u građevini osobama smanjene pokretljivosti, a kaznama podliježu kako projektanti i izvođači, tako i osobe ovlaštene za nostrifikaciju projekata i izdavanje dozvola za gradnju.

14. POVLASTICE U UNUTARNJEM PUTNIČKOM PROMETU

Prema Zakonu o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu (Narodne novine broj 9700, 101/00, 98/19) osobe s invaliditetom imaju pravo na povlastice u unutarnjem putničkom prometu od 75% od redovne cijene vozne karte za četiri putovanja godišnje željeznicom ili brodom.

Osoba s invaliditetom ne može biti pratitelj druge takve osobe.

Jednim putovanjem u smislu ovog Zakona smatra se odlazak iz polaznog u uputno mjesto (vožnja u odlasku) i povratak iz uputnog mjesta (vožnja u povratku).

Kad se osoba s invaliditetom koristi pravom na povlasticu u unutarnjem putničkom prometu po ovom Zakonu ima pravo na besplatnu vožnju za pratitelja.

Osobe s invaliditetom i njihovi pratitelji imaju pravo na tu povlasticu za prijevoz brodom i za prijevoz u prvom i u drugom razredu putničkog ili brzog vlaka.

Pravo na povlasticu koristi se na temelju objave koju izdaje ured državne uprave nadležan za socijalnu skrb (u Splitu: Ured državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb i demografiju, Domovinskog rata 4).

15. POREZNE OLAKŠICE I DRUGA PRAVA

15.1. Oslobođenje od plaćanja carine

Oslobođenje od plaćanja carine Na temelju Zakona o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije (Narodne novine broj 40/16) te članka 20. Pravilnika o ostvarivanju prava na oslobođenje od carine (NN br. 52/17), odnosno Uredbe Vijeća Europske zajednice br. 1186/09 od 16.11.2009., proizvodi posebno dizajnirani za edukaciju, zapošljavanje i socijalnu uključenost tjelesnih i mentalnih osoba s invaliditetom bit će oslobođeni plaćanja carine ako su:

- uvezeni od strane samih osoba s invaliditetom za njihove potrebe uz medicinsku dokumentaciju koja dokazuje potrebe,
- uvezeni od strane institucija ili organizacija koje se bave edukacijom ili pružanjem pomoći osobama s invaliditetom a ovlaštene su od strane nadležnih tijela država članica EU za uvoz predmeta bez plaćanja carine.

15.2. Neoporezivanje motornih vozila osoba s invaliditetom

Temeljem Pravilnika o posebnom porezu na motorna vozila (Narodne novine broj 1/2017) motorna vozila posebno prilagođena za prijevoz osoba s invaliditetom nisu predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila.

Motornim vozilom posebno prilagođenim za prijevoz osoba s invaliditetom smatra se:

- motorno vozilo koje je prilagođeno na način da u njega invalidska kolica ili drugo srodno ortopedsko pomagalo namijenjeno prijevozu i transportu (npr. posebno izrađena stolica, krevet ili ležaj) mogu ući putem rampe ili lifta i u koje je ugrađen mehanizam za njihovo pričvršćivanje radi osiguranja stabilnosti.

Za ova motorna vozila nije potrebno ishodaenje posebnog rješenja, odnosno takva motorna vozila se uvijek smatraju motornim vozilima koja nisu predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila.

Iznimno, ako to traži tijelo nadležno za registraciju motornih vozila, od nadležnog carinskog ureda se može ishoditi potvrda da motorno vozilo (kao motorno vozilo posebno prilagođeno za prijevoz osoba s invaliditetom) nije predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila:

- motorno vozilo za koje je rješenjem nadležnog carinskog ureda utvrđeno da ispunjava uvjete iz Pravilnika o posebnom porezu na motorna vozila.

15.3. Neoporezivost drugih vozila osoba s invaliditetom

Motornim vozilima posebno prilagođenim za prijevoz osoba s invaliditetom (osim motornih vozila koja su prilagođena na način da u njih invalidska kolica ili drugo srodno ortopedsko pomagalo namijenjeno prijevozu i transportu (npr. posebno izrađena stolica, krevet ili ležaj) može ući putem rampe ili lifta i u koje je ugrađen

mehanizam za njihovo pričvršćivanje radi osiguranja stabilnosti) smatraju se i motorna vozila za koje je rješenjem nadležnog carinskog ureda utvrđeno da ispunjava uvjete iz Pravilnika o posebnom porezu na motorna vozila, i

- čija se tehnička prilagodba odnosi na:

a) upravljački mehanizam koji je posebno prilagođen za upravljanje od osoba s invaliditetom od najmanje 80% tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta ili

b) prilagodbu mehanizma za pričvršćivanje djece s težim smetnjama u razvoju

- čija prodajna cijena kao novog motornog vozila, odnosno čija tržišna cijena kao rabljenog motornog vozila na hrvatskom tržištu nije viša od 170.000,00 kuna, što ne uključuje vrijednost izvršenih prilagodbi (tržišnom cijenom se smatra vrijednost rabljenog motornog vozila na hrvatskom tržištu sa svim javnim davanjima, bez uključenog posebnog poreza)

- koje se stječe najviše jednom u pet godina i

- čija snaga motora nije veća od 110 kilovata (kW).

U postupku izdavanja rješenja status osobe s invaliditetom od najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta, odnosno djeteta s težim smetnjama u razvoju, utvrđuje se na temelju jednog od sljedećih dokumenata:

- rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje

- nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

- rješenja nadležnog Centra za socijalnu skrb.

Dijete s težim smetnjama u razvoju je dijete s težim tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili težom psihičkom bolesti zbog kojih takvo dijete ne može samostalno izvoditi aktivnosti primjerene djetetovoj dobi i koje ovisi o pomoći druge osobe, pri čemu je utvrđena prijevka potreba stalne pomoći i njege druge osobe u punom opsegu, odnosno teži ili teški invaliditet. Djetetom se smatra osoba do navršenih 18 godina života.

Rješenjem nadležnog carinskog ureda utvrđuje se da:

- motornim vozilom (koji je posebno prilagođeno za upravljanje od osoba s invaliditetom od najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta) može upravljati osoba s invaliditetom od najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta i na čije ime se motorno vozilo mora registrirati ili
- motornim vozilom (čija se tehnička prilagodba odnosi na prilagodbu mehanizma za pričvršćivanje djece s težim smetnjama u razvoju) može upravljati roditelj ili skrbnik djeteta s težim smetnjama u razvoju i na čije ime se motorno vozilo mora registrirati.

15.4. Zabrana otuđenja i uvjeti korištenja motornih vozila

Motorno vozilo koje se smatra motornim vozilom posebno prilagođenim za prijevoz osoba s invaliditetom ne smije se prodati ili otuđiti po drugoj osnovi, davati drugome na uporabu, zalog, najam, rabiti u komercijalne ili druge slične svrhe ili predati kao osiguranje za druge obveze bez prethodne obavijesti nadležnom carinskom uredu i plaćanja posebnog poreza, i to do isteka roka od pet godina od dana registracije motornog vozila, osim u slučajevima propisanim ovim Pravilnikom (u prometnoj nesreći oštećeno više od 70% od njegove tržišne vrijednosti, prodaja drugoj osobi ili na drugi način otuđivi u korist druge osobe koja ispunjava propisane uvjete).

U prometnu dozvolu motornog vozila upisuje se zabrana otuđenja.

Postupanje protivno propisanim uvjetima i/ili protivno uvjetima iz rješenja smatra se nezakonitom uporabom motornog vozila na području Republike Hrvatske, a u tom slučaju obveza obračunavanja i plaćanja posebnog poreza nastaje na dan izdavanja rješenja kojim je prethodno utvrđeno da motorno vozilo ispunjava uvjete iz Pravilnika o posebnom porezu na motorna vozila.

Proizvođač, trgovac, registrirani trgovac rabljenim motornim vozilima i trgovac rabljenim motornim vozilima za svako isporučeno motorno vozilo u svojim evidencijama mora imati presliku rješenja kojim se utvrđuje da motorno vozilo nije predmet oporezivanja kao vozilo posebno prilagođeno za prijevoz osoba s invaliditetom.

Za vrijeme dok je motorno vozilo podvrgnuto prilagodbama rokovi za podnošenje porezne prijave ne teku, o čemu trgovac rabljenim motornim vozilima (kao i svaka druga osoba koja uveze/unese vozilo za vlastite potrebe) mora posjedovati vjerodostojnu dokumentaciju (narudžbenica, predračun, izjava i sl.).

15.5. Oslobođenje od plaćanja turističke pristojbe

Na temelju Zakona o turističkoj pristojbi (Narodne novine broj 52/19, 32/20. i 42/20.), osobe s invaliditetom od najmanje 70% i jedan pratitelj ne plaćaju turističku pristojbu ako borave izvan mjesta svog prebivališta. Pravo na neplaćanje turističke pristojbe dokazuje se odgovarajućom ispravom.

16. KONVENCIJA O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM

Najvažniji međunarodni akt koji regulira prava osoba s invaliditetom jest Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (Narodne novine broj 47/05).

Cilj Konvencije je uspostaviti međunarodne standarde zaštite prava osoba s invaliditetom.

Svrha Konvencije je promicanje, zaštita i ispunjavanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba s invaliditetom i promicanje poštivanja njihovog urođenog dostojanstva.

Konvenciju je donijela Opća skupština UN-a 2006. godine, a Republika Hrvatska ju je potpisala i ratificirala 2007. godine.

Osnovna načela na kojima se zasniva Konvencija su:

- a) poštivanje urođenog dostojanstva, osobne autonomije uključujući slobodu osobnog izbora i neovisnost osoba,
- b) nediskriminacija,
- c) puno i učinkovito sudjelovanje i uključivanje u društvo,
- d) poštivanje razlika i prihvaćanje osoba s invaliditetom kao dijela ljudske raznolikosti i čovječnosti,
- e) jednakost mogućnosti,
- f) pristupačnost,
- g) jednakost između muškaraca i žena,
- h) poštivanje razvojnih sposobnosti djece s teškoćama u razvoju i poštivanje prava djece s teškoćama u razvoju na očuvanje vlastitog identiteta.

17. SUZBIJNJE DISKRIMINACIJE

Zakonom o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine broj 85/08. i 112/12.) osigurava se zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka RH, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog nasljeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Što se smatra diskriminacijom

- stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po navedenim osnovama.

Vrste diskriminacija

- izravna i neizravna diskriminacija.

Izravna diskriminacija je postupanje uvjetovano nekim od navedenih osnova kojim se osoba stavlja ili je bila stavljena ili bi mogla biti stavljena u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji.

Neizravna diskriminacija postoji kada naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, stavlja ili bi mogla staviti osobe u nepovoljniji položaj po navedenim osnovama, u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, osim ako se takva odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati zakonitim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna.

Težim oblikom diskriminacije smatrat će se diskriminacija počinjen prema određenoj osobi po više osnova (višestruka diskriminacija), diskriminacija počinjena više puta (ponovljena diskriminacija), koja je počinjena kroz dulje vrijeme (produljena diskriminacija) ili koja posljedicama posebno teško pogađa žrtvu diskriminacije, o kojim okolnostima će sud voditi računa pri utvrđivanju visine naknade neimovinske štete te pri odmjeravanju kazne za prekršaje utvrđene ovim Zakonom.

Nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj zbog toga jer je u dobroj vjeri prijavio diskriminaciju, nazočio diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatornim postupanjem ili na bilo koji način sudjelovao u postupku vođenom povodom diskriminacije sukladno odredbama ovoga Zakona (zaštita od viktimizacije).

17.1. Na koga se primjenjuje Zakon o suzbijanju diskriminacije?

- primjenjuje se na postupanje svih državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima te na postupanje svih pravnih i fizičkih osoba. Ova tijela dužna su prijaviti osnovanu sumnju na diskriminaciju pučkom

pravobranitelju ili posebnim pravobraniteljima (pravobranitelju za ravnopravnost spolova, pravobranitelju za djecu, pravobranitelju za osobe s invaliditetom), uz pristanak osobe za koju postoji sumnja da je žrtva diskriminacije.

Naknada štete

- Žrtva diskriminacije ima pravo na naknadu štete prema propisima koji uređuju obvezne odnose.

17.2. Propuštanje na razumnu prilagodbu i segregacija

- diskriminacijom, u smislu ovog Zakona, smatrati i propust da se osobama s invaliditetom, sukladno njihovim specifičnim potrebama, omogući:

- korištenje javno dostupnih resursa,

- sudjelovanje u javnom i društvenom životu,

- pristup radnom mjestu i odgovarajući uvjeti rada, prilagodbom infrastrukture i prostora, korištenjem opreme i na drugi način koji nije nerazmjeran teret za onoga tko je to dužan omogućiti.

Segregacija predstavlja prisilno i sustavno razdvajanje osoba po nekoj od gore navedenih osnova, što se također smatra diskriminacijom.

Postupak pred sudom

- svatko tko smatra da mu je zbog diskriminacije povrijeđeno neko pravo može tražiti zaštitu toga prava pred sudom.

Posebni postupci za zaštitu od diskriminacije u području rada i zapošljavanja smatrat će se sporovima iz radnih odnosa.

Sud i druga tijela koja provode postupak dužna su radnje u postupku poduzimati hitno, nastojeći da se sve tvrdnje o diskriminaciji što prije ispitaju.

17.3. Posebne tužbe za zaštitu od diskriminacije

Osoba koja tvrdi da je žrtva diskriminacije po odredbama ovog Zakona ovlaštena je podnijeti tužbu i tražiti:

- da se utvrdi da je tuženik povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da radnja koju je poduzeo ili propustio može neposredno dovesti do povrede prava na jednako postupanje (tužba za utvrđenje diskriminacije),
- da se zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice (tužba za zabranu ili otklanjanje diskriminacije),
- da se naknadi imovinska i neimovinska šteta uzrokovana povredom prava zaštićenih ovim Zakonom (tužba za naknadu štete),
- da se presuda kojom je utvrđena povreda na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.

Zahtjev za objavu presude sud će usvojiti ako utvrdi:

- da je do povrede prava na jednako postupanje došlo posredstvom medija, ili
- da je informacija o postupanju koje krši pravo na jednako postupanje bila objavljena u medijima, a objavljivanje presude je potrebno radi potpune naknade učinjene štete ili zaštite od nejednakog postupanja u budućim slučajevima.

Za sporove po tužbi u prvom je stupnju stvarno nadležan općinski sud. Pored suda opće mjesne nadležnosti nadležan je i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno boravište te sud mjesta gdje se dogodila šteta ili je počinjena radnja diskriminacije.

Određivanje privremene mjere

Prije pokretanja ili u tijeku postupka sud može, na prijedlog stranke, odrediti privremene mjere. Na privremene mjere na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Ovršnog zakona. Iznimno, pretpostavke za određivanje privremenih mjera jesu:

- da je podnositelj zahtjeva učinio vjerojatnim da je povrijeđeno njegovo pravo na jednako postupanje te
- da je određivanje mjere potrebno radi otklanjanja opasnosti od nenadoknadive štete, osobito teške povrede prava na jednako postupanje, ili sprječavanje nasilja.

Teret dokazivanja

U odnosu na teret dokazivanja ako stranka u sudskom postupku tvrdi da je povrijeđeno njezino pravo na jednako postupanje prema odredbama ovoga Zakona, dužna je učiniti vjerojatnim da je došlo do diskriminacije. U tom slučaju teret dokazivanja da nije bilo diskriminacije leži na protivnoj stranci. Ova odredba ne primjenjuje se u prekršajnom i kaznenom postupku.

Umješak

U parnici povodom tužbe može se kao umješak na strani tužitelja diskriminacije pridružiti tijelo, organizacija, ustanova, udruga ili druga osoba koja se u okviru svoje djelatnosti bavi zaštitom prava na jednako postupanje u odnosu na skupine o čijim se pravima odlučuje u postupku. Sud će dopustiti sudjelovanje umješaka samo uz pristanak tužitelja. Umješak može poduzimati radnje u postupku i ima u postupku sva prava koja pripadaju umješaku.

Revizija

U postupcima za suzbijanje diskriminacije revizija je uvijek dopuštena.

17.4. Udružena tužba za zaštitu od diskriminacije

Udruga, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom, a imaju opravdani interes za zaštitu kolektivnih interesa, određene skupine ili se u sklopu svoje djelatnosti bave zaštitom prava na jednako postupanje mogu podnijeti tužbu protiv osobe koja je povrijedila pravo na jednako postupanje, ako učine vjerojatnim da je postupanjem tuženika povrijeđeno pravo na

jednako postupanje većeg broja osoba koje pretežno pripadaju skupini čija prava tužitelj štiti.

U tužbi mogu se istaknuti zahtjevi da se:

- utvrdi da je postupanje tuženika povrijedilo pravo na jednako postupanje u odnosu na članove skupine,
- da se zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice u odnosu na članove skupine,
- da se presuda kojom j utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.

Tko odlučuje o tužbi

O tužbi u prvom stupnju odlučuje županijski sud opće mjesno nadležan za tuženika, ili županijski sud mjesta na kojem je počinjena radnja diskriminacije.

18. PRAVOBRANITELJ ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Institucija pravobranitelja za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj je ustanovljena 2008. godine temeljem Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (Narodne novine br.107/07. - u daljnjem tekstu: pravobranitelj) kojim je propisano da pravobranitelj štiti, prati i promiče prava i interese osoba s invaliditetom na temelju Ustava RH, međunarodnih ugovora i zakona, djeluje neovisno i samostalno držeći se načela pravičnosti i morala te mu nitko ne smije davati upute i naloge u njegovu radu, niti smije pripadati ni jednoj političkoj stranci, što se odnosi i na njegove zamjenike. Imenuje ga i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog vlade RH.

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom:

- prati usklađenost zakona i drugih propisa u RH, koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom, s odredbama Ustava RH i međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom,

- prati izvršavanje obveza RH koji proizlaze iz međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom,

- prati primjenu politika, nacionalnih strategija i programa RH koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom,

- skrbi o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom, te o suzbijanju svih oblika diskriminacije zbog invaliditeta,

- razmatra slučajeve povrede prava osoba s invaliditetom, izvještava javnost o povredama prava osoba s invaliditetom te poduzima radnje u svrhu njihova sprječavanja,

- zalaže se za zaštitu i promicanje prava i interesa osoba s invaliditetom,

- predlaže poduzimanje mjera za izgradnju cjelovitog sustava zaštite i promicanja prava i interesa osoba s invaliditetom,

- predlaže poduzimanje mjera na unapređenju kvalitete življenja osoba s invaliditetom,

- prikuplja informacije i obavještava javnost o stanju prava osoba s invaliditetom, te obavlja i druge poslove određene ovim Zakonom.

Pravobranitelj sudjeluje u postupku izrade nacrtu prijedloga propisa koji se odnose na osobe s invaliditetom ili kojima se uređuju pitanja od značaja za osobe s invaliditetom a može potaknuti donošenje i izmjene zakona i drugih propisa koji se odnose na prava i zaštitu osoba s invaliditetom.

Pružava savjetodavnu pomoć osobama s invaliditetom o načinu ostvarivanja i zaštite njihovih prava i interesa.

Suradnja

Pravobraniteljica surađuje s udrugama osoba s invaliditetom, udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom te inicira i sudjelovanje u javnim aktivnostima usmjerenim na poboljšanje položaja osoba s invaliditetom.

Tko je obavezan surađivati

Tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne i fizičke osobe obvezni su surađivati s pravobraniteljem za osobe s invaliditetom i na njegov zahtjev podnositi izvješća i odgovarati na upite, koje su dužne odmah, a najkasnije od 15 dana izvijestiti pravobranitelja o poduzetom, a dužne su osigurati pravobranitelju dostupnost u uvid u sve podatke, informacije i akte koji se odnose na prava i zaštitu osoba s invaliditetom.

Pristup u prostorije

Pravobranitelj ima pravo pristupa u prostorije i uvida u način ostvarivanja brige o osobama s invaliditetom koje borave, rade ili su privremeno, odnosno trajno smještene kod fizičkih i pravnih osoba i drugih pravnih subjekata na temelju posebnih propisa. Izvješće o obavljenom uvidu, u roku od 30 dana, dostavlja se tijelu nadzora nad navedenim osobama. Tijelo nadzora dužno je u roku od 30 dana od dana zaprimanja izvješća, a u hitnim slučajevima bez odgode, izvijestiti pravobranitelja o poduzetim radnjama. Ako tijelo koje obavlja nadzor ne dostavi izvješće pravobranitelj će, u roku od 30 dana, o tome obavijestiti Vladu RH i sredstva javnog priopćavanja.

Podnošenje prijave

Ako u obavljanju dužnosti pravobranitelj sazna da je osoba s invaliditetom izvrgnuta diskriminaciji, nasilju, spolnoj zloporabi, zlostavljanju, izrabljivanju, zanemarivanju ili nehajnom postupanju, dužan je odmah podnijeti prijavu nadležnom državnom

odvjetništvu te upozoriti nadležno tijelo državne uprave i predložiti mjere za zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom.

Tko se može obratiti pravobranitelju

Svatko se može obratiti pravobranitelju i podnijeti mu prijedlog za razmatranje pitanja od značaja za zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom. Podnositelj će biti obaviješten o aktivnostima poduzetim povodom njegova prijedloga u roku od 60 dana.

Ured pravobraniteljice

Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom (Ana Slošnjak) je na adresi - Savska 41/3, Zagreb.

Tel. 01/6102-1, fax: 01 6177 901, e-mail: ured@posi.hr
službena internet stranica: www.posi.hr

Područni ured pravobranitelja za osobe s invaliditetom u Splitu

Nezadovoljstvo osoba s invaliditetom zbog slabe dostupnosti usluga i nedovoljne informiranosti o pravima i mogućnostima, te načinima njihova ostvarivanja u dijelovima Hrvatske udaljenima od Zagreba, pokrenulo je već ranije inicijative da se osnivanjem područnih ureda pravobranitelj za osobe s invaliditetom približi osobama s invaliditetom u svim područjima Republike Hrvatske. Time bi se poticao ravnomjeran razvoj resursa koji doprinose većoj uključenosti, sigurnosti i izjednačavanju zaštite prava osoba s invaliditetom neovisno o tome gdje žive.

Budući da na područjima Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije, s pripadajućim otočjima živi više od 98.488 osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, značajan broj osoba svakodnevno se suočava s nizom problema u ostvarivanju svojih prava u raznim područjima života. S ciljem olakšavanja pristupa informacijama i podnošenja pritužbi građana, posebice za osobe koje žive u ruralnim dijelovima navedenih područja koje nemaju adekvatnu dostupnost potrebnih

usluga koje osiguravaju uključenost i neovisnost osobama s invaliditetom, pokazala se potreba da se područni ured otvori u Splitu, kako bi osobe s invaliditetom dobile što dostupniju zaštitu svojih prava u sredinama u kojima žive, a čemu će otvaranje ovog ureda za područje Dalmacije zasigurno doprinijeti.

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom, Područni ured Splitu je na adresi – Split, Domovinskog rada 44.

Telefon: 021/ 649 -713, e-mail: tajništvo-split@post.hr

PREGLED PROPISA

a) Zakoni

- Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine broj 80/13, 137/13 i 98/19.)
- Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine broj 85/06, 15/08 i 71/10)
- Zakon o roditeljskim potporama („Narodne novine“ broj: 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17. i 37/20)
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 157/13, 152/14, 39/18. i 32/20)
- Zakon o mirovinskom osiguranju (NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18 i 102/19),
- Zakon o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (Narodne novine broj 115/18)
- Zakon o doplatku za djecu (Narodne novine broj 94/01, 138/06, 107/07, 37/08, 61/11, 112/12, 82/15, 58/18)
- Zakon o socijalnoj skrbi (Narodne novine broj 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17. i 98/19.)
- Zakon o gradnji (Narodne novine broj 153/13, 208/17, 39/19. i 125/19)
- Zakon o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu (Narodne novine broj 97/00, 101/00, 98/19)

- Zakon o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije (Narodne novine broj 40/16)
- Zakon o turističkoj pristojbi (Narodne novine broj 52/19, 32/20. i 42/20.)
- Zakonom o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine 85/08. i 112/12.)
- Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (Narodne novine br.107/07.)

b) Pravilnici

- Pravilnik o postupku, uvjetima i načinu utvrđivanja prava na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna (Narodne novine broj 156/08,88/10 i 31/16).
- Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalicama (Narodne novine broj 62/2019)
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom („Narodne novine“ broj 44/14, 97/14 i 02/15, 75/18)
- Pravilnik o znaku pristupačnosti (Narodne novine broj 78/08 i 87/14)
- Pravilnik o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (Narodne novine broj 78/13)
- Pravilnik o postupku za ostvarivanje prava na korištenje povlastica u unutarnjem putničkom prometu (Narodne novine broj 97/00 i 101/00)
- Pravilnik o ostvarivanju prava na oslobođenje od carine (Narodne novine broj 52/17)
- Pravilnika o posebnom porezu na motorna vozila (Narodne novine broj 1/2017)

c) Ostalo

- Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (Narodne novine broj 47/05).